

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560
(ฉบับปรับปรุง 2565)

2566

www.bltbangkok.go.th

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
กระทรวงมหาดไทย

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ เพื่อให้สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ตั้งแต่ปี การศึกษา ๒๕๔๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรงได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบว่า ๒๕๔๖ มีจุดดีหลายประการ เช่น เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพ ยืดหยุ่น มีความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย สถานศึกษามีส่วนร่วมและมี บทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการของตนเอง และหลักสูตรใช้ได้ กับทุกกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาที่มีอยู่รอบด้าน และความไม่ชัดเจนของการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการเด็กปฐมวัย มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ปัญหาการประเมินพัฒนาการในสภาพจริง ปัญหาความเชื่อมโยงกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รวมถึงปัญหาคุณภาพเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ผล การประเมินพัฒนาการในภาพรวมไม่เป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย และแผนแม่บทกฎหมายต่างๆ มาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและกระบวนการ นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งใน ระดับชาติ ชุมชน และครอบครัว เห็นคุณค่าของการศึกษาปฐมวัยมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และ สนับสนุนการจัดการศึกษา โดยร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่ง สถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ลงสู่ การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์ ได้ตระหนักถึง ความสำคัญของภารกิจดังกล่าว จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี) โดย กำหนดถึงความสอดคล้อง ระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ สมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ในฉบับนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง ส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ ๒-๔ ปี ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ผ่านการเล่นที่มีความหมาย การช่วยเหลือตนเอง การมีวินัย ด้วยความรัก ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

วิสัยทัศน์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง

ภายในปี ๒๕๖๕ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๔ ปีทุกคนให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาเหมาะสมกับวัย เน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นการลงมือปฏิบัติ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมกับวัยและบริบทของตนโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ สนใจใฝ่รู้ เรียนรู้มีความสุข มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นและส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้นไป

พันธกิจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง

1. ครูผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
2. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
3. ฝึกระวังดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การดื่มนมอย่างสม่ำเสมอ
4. จัดหาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย
5. มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย
6. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
7. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อระดมความคิด ทรัพยากรมาช่วยเหลือในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

เป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง

1. ผู้ดูแลเด็กมีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพดี
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามสภาพของท้องถิ่น
3. ผู้เรียนระดับปฐมวัย ร้อยละ 95 มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัย
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้และสัมผัสจริง
5. ผู้เรียนระดับปฐมวัย ทุกคน ได้รับการประเมินพัฒนาการและนำผลการประเมินนั้นไปปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

จุดหมายตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และความอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

“ สุขภาพดี มีวินัย มีคุณธรรม ”

สุขภาพดี หมายถึง

๑. รักษาความสะอาดร่างกาย
๒. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย
๓. สามารถแปรงฟัน

มีวินัย หมายถึง

๑. ทำงานที่รับมอบหมายสำเร็จ
๒. ไม่ลักขโมยของเพื่อน
๓. เล่นร่วมกับผู้อื่นได้
๔. รู้จักการรอย

มีคุณธรรม หมายถึง

๑. รู้จักแสดงความเคารพต่อครู
๒. รู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ปกครองและผู้ใหญ่
๓. ใช้คำพูดสุสดี ขอโทษ ขอขอบคุณได้เหมาะสม

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

“แหล่งเรียนรู้หลากหลาย มุ่งเน้นพัฒนาการตามวัย พัฒนาร่วมใจเคียงคู่ชุมชน”

จุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

๑. มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
๒. มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ ได้เหมาะสมกับวัย

พัฒนาการเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นตามวุฒิภาวะและสภาพแวดล้อมที่เด็กได้รับ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัย หรือซ้ำ แตกต่างกันไปในเด็กแต่ละคน มีรายละเอียด ดังนี้

พัฒนาการด้านร่างกาย

เป็นพัฒนาการที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของร่างกายในด้านโครงสร้างของร่างกาย ด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว และด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้สัมผัสรับรู้ การใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี มีการเจริญเติบโตรวดเร็วโดยเฉพาะในเรื่องน้ำหนักและส่วนสูง กล้ามเนื้อใหญ่จะมีความก้าวหน้ามากกว่ากล้ามเนื้อเล็ก สามารถบังคับกายละเอียดขึ้น ใช้มือหยิบจับสิ่งของต่างๆ ได้มากขึ้น ถ้าเด็กไม่เครียดหรือกังวลจะสามารถทำกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็กได้ดีและนานขึ้น การเคลื่อนไหวของร่างกายได้ดี มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน สามารถวิ่ง กระโดด ควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี จึงชอบเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง พร้อมทั้งจะออกกำลังและเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ ส่วนกล้ามเนื้อเล็กและความสัมพันธ์ระหว่างตาและมือยังไม่สมบูรณ์ การสัมผัสหรือการใช้มือมีความ

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

เป็นความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกของเด็ก เช่นพอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบสนใจเกลียด ฯลฯ โดยที่เด็กรู้จักควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและการนับถือตนเองเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี จะแสดงความรู้สึกอย่างเต็มที่ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธแต่จะเกิดเพียงชั่วครู่แล้วหายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่ายเพราะมีช่วงความสนใจระยะสั้น เมื่อมีสิ่งใดน่าสนใจก็จะเปลี่ยนความสนใจไปตามสิ่งนั้น เด็กวันนี้นักหวาดกลัวสิ่งต่างๆ เช่น ความมืด หรือสัตว์ต่างๆ ความกลัวของเด็กเกิดจากจินตนาการ ซึ่งเด็กว่าเป็นเรื่องจริงสำหรับตน เพราะยังสับสนระหว่างเรื่องปรุงแต่งและเรื่องจริง ความสามารถแสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมกับวัย รวมถึงชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นเพราะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลงและต้องการความสนใจจากผู้อื่น มากขึ้น

พัฒนาการด้านสังคม

เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และพี่น้อง เมื่อโตขึ้นต้องไปสถานศึกษา เด็กเริ่มเรียนรู้การติดต่อและการมีสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยเดียวกัน เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้าสังคมกับเด็กอื่นพร้อมกับรู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน เจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะก่อขึ้นในวัยนี้และจะฝังแน่นยากที่จะเปลี่ยนแปลงในวัยต่อมา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ มี ๒ ลักษณะ คือลักษณะแรกนั้น เป็นความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์กับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน

ด้านสติปัญญา

ความคิดของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เด็กมีความคิดเพียงแต่ว่าทุกคนมองสิ่งต่างๆรอบตัว และรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ เหมือนตนเอง ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ที่สุด เมื่ออายุ ๓ - ๖ ปี เด็กสามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อยๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก่ปัญหาการลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผลความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปของการพูดคุยการตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทานและการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสถานศึกษา เด็กปฐมวัยสามารถใช้ภาษาแทนความคิดของตนและใช้ภาษาในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้คำพูดของเด็กวัยนี้ อาจจะทำให้ผู้ใหญ่บางคนเข้าใจว่าเด็กรู้มากแล้วแต่ที่จริงเด็กยังไม่เข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวลึกซึ้งนัก

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัย หรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนด สาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

ระยะเวลาเรียน

การจัดเวลาเรียน

สำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดกรอบการจัดเวลาเรียนในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นเวลา 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษาในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

กำหนดวันเปิด – ปิดภาคเรียน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง)

(ตามหนังสือสั่งการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่มท 0816.4/ว 1069 ลงวันที่ 11 เมษายน 2561 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการเปิดการเรียนการสอนตลอดทั้งปีงบประมาณในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น) เปิดตลอดปีงบประมาณ จำนวน 245 วันทำการ)

ภาคเรียนที่ 1 เปิดเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม ถึงวันที่ 13 ตุลาคม

ภาคเรียนที่ 2 เปิดเรียนวันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม

ที่	สาระการเรียนรู้	ห้องอนุบาล ๑ (3-4 ปี)		
		หน่วยการเรียนรู้	สัปดาห์	วัน
1	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	10	11	55
2	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมตัวเด็ก	10	10	50
3	ธรรมชาติรอบตัว	12	12	60
4	สิ่งต่างๆ รอบตัว	6	6	30
	โครงการ/โครงการ	10	10	50
	ประเมินพัฒนาการเด็ก/ปรับปรุงหลักสูตร	-	3	-
รวม		48	52	245

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฏิบัติ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560		
ช่วงอายุ	อายุ 3-4 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	- ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์ จิตใจ	- เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560		
ช่วงอายุ	อายุ 3-4 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	- ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา	- ธรรมชาติรอบตัว - สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	จัดการศึกษา ๒ ภาคเรียน : ๑ ปีการศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ อายุระหว่าง ๓ - ๔ ปี ไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน : ๑ ปี ใช้เวลา ๕ - ๖ ชั่วโมง : ๑ วัน ๒๕ - ๓๐ ชั่วโมง/สัปดาห์	
หมายเหตุ ๓ - ๔ ปี มีความสนใจ ๘ - ๑๒ นาที ๔ - ๕ ปี มีความสนใจ ๑๒ - ๑๕ นาที ๕ - ๖ ปี มีความสนใจ ๑๕ - ๒๐ นาที * กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที * กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลา ๔๐ - ๖๐ นาที		

การวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ ๓ - ๔ ปี
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๑.๑.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังการใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๑.๑.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	๑.๑.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ ๓ - ๔ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้
	๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับที่ได้
	๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย
๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษจากกันได้โดยใช้มือเดียว
	๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร ได้

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ ๓ - ๔ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออก
	๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานตนเอง

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 - ๔ ปี
๔.๑ สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ
	๔.๑.๒ สนใจมีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลงจังหวะและดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต	๕.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
	๕.๒.๒ แบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ
	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง
	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๗.๒.๓ หุ่ยดยินเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ
ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นร่วมกับเพื่อน
	๘.๒.๒ ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๘.๓.๓ ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องฟัง
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องประโยคสั้น ๆ
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตนเอง
	๙.๒.๒ เขียนขีดเขียนอย่างมีทิศทาง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	๑๐.๑.๒ จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
	๑๐.๑.๓ คัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน
	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ
๑๐.๒ มีความสามารถในการเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๑๐.๒.๒ คาดเดา หรือ คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินในเรื่องง่าย ๆ
	๑๐.๓.๒ แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3 – ๔ ปี
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจหรือฟังอ่านหนังสือด้วยตนเอง
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการเมื่อมีผู้ชี้แนะ
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ

ตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี ช่วงอายุ ๓ - ๔ ปี

การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี

(สำหรับอายุ 3 - ๔ ปี)

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	1.1.1 มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัย ที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	๑.อาหารที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต	- กินดีอยู่ดีมีความสุข - หนูน้อยน่ารัก - ผักผลไม้
1.2 มีสุขภาพอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	1.2.1 ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1. การประกอบอาหารไทย 2. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัยสุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	1. อาหารที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ 2. อาหารหลัก 5 หมู่ 3. การมีเจตคติที่ดีต่อการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ 4. มารยาทในการรับประทานอาหาร	- กินดีอยู่ดีมีความสุข - ผักผลไม้ปลอดสารพิษ - ข้าวมหัศจรรย์
	1.2.2 ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน 2. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน 3. การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน 4. การฟังนิทานเรื่องราวเกี่ยวกับสุขอนามัยที่ดี	1. อวัยวะต่างๆ ของร่างกายและการรักษาความปลอดภัย 2. วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี	-เด็กดีมีวินัย -อวัยวะและการดูแล -ปลอดภัยไว้ก่อน -หนูน้อยน่ารัก

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
1.2 มีสุขภาพ อนามัยและสุข นิสัยที่ดี (ต่อ)	1.2.3 นอนพักผ่อน เป็นเวลา	๑. การปฏิบัติตนตาม สุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีใน กิจวัตรประจำวัน	๑. ประโยชน์ของการ นอนหลับพักผ่อน	-กินดีอยู่ดีมีความสุข
	1.2.4 ออกกำลังกายเป็น เวลา	1. การเล่นอิสระ 2. การเคลื่อนไหวข้ามสิ่ง กีดขวาง 3. การเล่นเครื่องเล่น อย่างปลอดภัย 4. การละเล่นพื้นบ้าน ไทย 5. การเล่นนอกห้องเรียน 6. การเล่นเครื่องเล่น สนาม	1. ประโยชน์ของการ ออกกำลังกาย 2. การเล่นเครื่องเล่น สนามอย่างถูกวิธี	-กินดีอยู่ดีมีความสุข -ขยับกายสบายชีวิ
1.3 รักษาความ ปลอดภัยของ ตนเองและผู้อื่น	1.3.1 เล่นและทำกิจกรรม อย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ ชี้แนะ	1. การปฏิบัติตนให้ ปลอดภัยใน ชีวิตประจำวัน 2. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและ รักษาความปลอดภัย 3. การเล่นบทบาทสมมติ เหตุการณ์ต่างๆ 4. การพูดกับผู้อื่น เกี่ยวกับประสบการณ์ ของตนเองหรือพูดเล่า	1. การรักษาความ ปลอดภัยของตนเอง และการปฏิบัติต่อ ผู้อื่นอย่างปลอดภัย ในชีวิตประจำวัน 2. การปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมเมื่อ เจ็บป่วย 3. การระวังภัยจาก คนแปลกหน้าและ อุบัติเหตุต่างๆ	-แกรับประทับใจ -อวัยวะและการดูแล -ปลอดภัยไว้ก่อน

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		สาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินตามแนวที่กำหนดได้	๑. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๒. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๓. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๔. การเล่นเครื่องเล่นสนาม	๑. การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การกำกับตัวเอง ๓. การออกกำลังกาย	- ขยับกายสบายชีวิ - ปลอดภัยไว้ก่อน
	๒.๑.๒ กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับที่ได้	๑. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๒. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	๑. การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การกำกับตนเอง	- ขยับกายสบายชีวิ - ปลอดภัยไว้ก่อน
	๒.๑.๓ วิ่งแล้วหยุดได้	๑. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๒. การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง	๑. การรักษาความปลอดภัยของตนเองรวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ๒. การกำกับตนเอง	- ขยับกายสบายชีวิ - ปลอดภัยไว้ก่อน
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย	๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการจับ การโยน การเตะ ๒. การเล่นพื้นบ้านของไทย	๑. การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การกำกับตนเอง	- ขยับกายสบายชีวิ - ปลอดภัยไว้ก่อน - เรียนรู้วัฒนธรรม

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์			
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๒.๒ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์ กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัด กระดาษขาดจากกันได้โดย ใช้มือเดียว	๑. การหยิบจับ การใช้ กรรไกร การฉีก ๒. การตัด การปะ และ การร้อยวัสดุ	๑. การรักษาความ ปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อ ผู้อื่นอย่างปลอดภัย ๒. การกำกับตนเอง	-อวัยวะและการดูแล รักษา -หุ่นน้อยนักสัมผัส
	๒.๒.๒ เขียนรูปร่างกลมตาม แบบได้	๑. การเขียนภาพและ การเล่นกับสี ๒. การทำศิลปะแบบ ร่วมมือ	๑. การเล่นและทำสิ่ง ต่าง ๆ ด้วยตนเองตาม ลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การกำกับตนเอง	-อวัยวะและการดูแล รักษา -หุ่นน้อยนักสัมผัส
	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ ซม.ได้	๑. การเคลื่อนไหวที่ใช้ การประสาน สัมพันธ์ ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการจับ การโยน การ เตะ ๒. การทำศิลปะแบบ ร่วมมือ ๓. การเล่นกับสิ่งต่างๆ ที่ เป็นทรงกลม ทรง สี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย	๑. การเล่นและทำสิ่ง ต่าง ๆ ด้วยตนเองตาม ลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การกำกับตนเอง	-หุ่นน้อยนักสัมผัส

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้รายปี			
	สภาพที่พึงประสงค์	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๑. การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ ๒. การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี ๓. การเล่นตามมุมประสบการณ์	๑. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๒. การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม	- ขยับกายสบายชีวิ - หนูน้อยนักสัมผัส - เรียนรู้วัฒนธรรม
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออก	๑. การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๒. การเล่นบทบาทสมมติ ๓. การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือพลบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๑. การรู้จักแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ๒. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	- เด็กดีมีวินัย - หนูน้อยน่ารัก - หนูทำได้ - สร้างฝันนักคิด
	๓.๒.๒ แสดงความพึงพอใจในผลงานตนเอง	๑. การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ๒. การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม ๓. การทำงานศิลปะ	๑. ความภาคภูมิใจในตนเอง ๒. การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและฟังความคิดเห็นของคนอื่น	- หนูน้อยน่ารัก - สาระแห่งสีสัน - สร้างฝันนักคิด

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๔ ขึ้นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		สาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๔.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออก ผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๑. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๒. การปั้น ๓. การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเศษวัสดุ ๔. การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ	๑. การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. ความภูมิใจในตนเอง ๓. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	-สาระแห่งสีสัน -สร้างฝันนักคิด
	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี	๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๓. การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์ ๔. การเล่นเครื่องเล่นประกอบจังหวะ ๕. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	๑. การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม ๒. การสะท้อนรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	-ขยับกายสบายชีวี
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๓. การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์ ๔. การเล่นเครื่องเล่นประกอบจังหวะ ๕. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	๑. การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม ๒. การสะท้อนรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	-ขยับกายสบายชีวี

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
5.1 ซื่อสัตย์ สุจริต	5.1.1 บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	1. การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม 2. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม 3. การเล่นเกมบทบาทสมมติ 4. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น 5. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	1. ความมีคุณธรรม จริยธรรม - ความซื่อสัตย์สุจริต - ความเกรงใจ 2. การกำกับตนเอง 3. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น	- แรกรับประทับใจ - เด็กดีมีวินัย
5.2 มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน	5.2.1 แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตา สัตว์เลี้ยง	1. การฟังนิทานเกี่ยวกับความเมตตา กรุณา 2. การเล่นเกมบทบาทสมมติ 3. การเลี้ยงสัตว์	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม - ความเมตตา กรุณา	- หนูน้อยน่ารัก - สัตว์โลกน่ารัก - โลกของแมลง
	5.2.2 แบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ขี้นะ	1. การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม 2. การเล่นเกมบทบาทสมมติ 3. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม - ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ แบ่งปัน - ความกตัญญู	- หนูน้อยน่ารัก - สัตว์โลกน่ารัก - โลกของแมลง

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
5.3 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	5.3.1 แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	1. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. การเล่นบทบาทสมมติ	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม ๒. ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	-อาชีพนารู้
5.4 มีความรับผิดชอบ	5.4.1 ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	1. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ 2. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน 3. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 4. การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม ๒. ความรับผิดชอบ ๓. ความอดทน มุ่งมั่น ๔. ความเพียร	-แรกประทับใจ -เด็กดีมีวินัย

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	๑. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม ๒. ความรับผิดชอบ ๓. ความอดทน มุ่งมั่น	-หนูน่ารัก

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์				สาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้		
	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง	๑. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน ๒. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน ๓. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ	๑. การแสดงมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหาร ๒. ความรับผิดชอบ ๓. ความอดทน มุ่งมั่น	-กินได้อยู่ดีมีสุข -หนูน้อยน่ารัก		
	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีช่วยเหลือ	๑. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ๒. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	๑. ความรับผิดชอบ ๒. วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี	- หนูน้อยน่ารัก - หนูทำได้		
๖.๒มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน ๒. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน ๓. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน ๔. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	๑. ความมีคุณธรรม จริยธรรม ๒. ความรับผิดชอบ ๓. ความอดทน มุ่งมั่น	-เด็กดีมีวินัย -ปลอดภัยไว้ก่อน -หนูน้อยน่ารัก		

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		สาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน ๒. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ	๑. การแสดงมารยาทที่ดี ๒. ความรับผิดชอบ ๓. ความอดทน มุ่งมั่น ๔. ความเพียร	- เด็กดีมีวินัย - หนูอ่อนน้อมรัก - หนูทำได้
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒. การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า ๓. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	๑. การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ใช้สิ่งของ เครื่องใช้ อย่างประหยัด ๒. การกำกับตนเอง ๓. การเลือกใช้ สิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษา สิ่งแวดล้อม	- ผู้นำพอเพียง

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		สาระการเรียนรู้รายปี	
	ชั้นเตรียมอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้
7.1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7.1.1 มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	1. การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	1. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการดูแลรักษา	- โรงเรียนของเรา - ชุมชนของเรา - จังหวัดของเรา - ต้นไม้แสนรัก - โลกสวยด้วยมือเรา

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นเตรียมอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
		2. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน 3. การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ 4. การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ 5. การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา	2. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและอนุรักษสิ่งแวดล้อม 3. การรักษาสาธารณสุขสมบัติในห้องเรียน	
	7.1.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่	1. การคัดแยก การจัดกลุ่มและจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง 2. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน 3. การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	1. ขยะและการคัดแยกขยะ 2. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	-โลกสวยด้วยมือเรา -หนูน้อยตาวิเศษ

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
		4. การสร้างสรรค์ ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจากวัสดุที่ หลากหลาย 5. การปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของ ห้องเรียน		
7.2 มีมารยาท ตามวัฒนธรรม ไทยและรัก ความเป็นไทย	7.2.1 ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	1. การปฏิบัติตนตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและ ประเพณีไทย 2. การเล่นบทบาท สมมติการปฏิบัติตนใน ความเป็นไทย	1. การปฏิบัติตน ตามมารยาทและ วัฒนธรรมไทย - การแสดงความ เคารพ - การพูดสุภาพ - การกล่าวคำ ขอบคุณและขอ โทษ	-เด็กดีมีวินัย -หนูอ่อนน้อมรัก
	7.2.2 กล่าวคำขอบคุณ และ ขอโทษเมื่อมี ผู้ชี้แนะ	1. การปฏิบัติตนตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและ ประเพณีไทย 2. การเล่นบทบาท สมมติการปฏิบัติตนใน ความเป็นไทย 3. การพูดสะท้อน ความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น	1. การปฏิบัติตน ตามมารยาทและ วัฒนธรรมไทย - การพูดสุภาพ - การกล่าวคำ ขอบคุณและขอ โทษ	-หนูทำได้

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นเตรียมอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
	7.2.3 หยุดยี่นเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	1. การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นอาศัยและประเพณีไทย 2. การเล่นเกมบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นไทย 3. การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ	1. วันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2. สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย 3. การแสดงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	-ฉันรักประเทศไทย -เรียนรู้วัฒนธรรม

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8.1.1 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	1. การกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน 2. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน 3. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ 4. การเล่นและการทำงานร่วมกัน	1. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 2. การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3. การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น	- อาชีพในชุมชน - ประเทศในสมาชิกอาเซียน - ท้องแดนอาเซียน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นร่วมกับผู้อื่น	๑. การเล่นอิสระ ๒. การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ๓. การเล่นตามมุมประสบการณ์ ๔. การเล่นนอกห้องเรียน	๑. การและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น ๒. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๓. การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ๔. การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว	- แกรับประทับใจ - ปลอดภัยไว้ก่อน
	๘.๒.๒ ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่ และบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	๑. การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม ๒. การแสดงมารยาทที่ดี ๓. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	- ครอบครัวสุขสันต์ - เรียนรู้วัฒนธรรม

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๘.๓. ปฏิบัติตน เบื้องต้นในการ เป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม	๘.๓.๑ ปฏิบัติตนตาม ข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การร่วมกำหนด ข้อตกลงของห้องเรียน ๒. การปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของห้องเรียน ๓. การดูแลห้องเรียน ร่วมกัน ๔. การมีส่วนร่วมในการ เลือกวิธีการแก้ปัญหา ๕. การมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาคความขัดแย้ง	๑. การปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของ ครอบครัวและโรงเรียน ๒. การเคารพสิทธิของ ตนเองและผู้อื่น ๓. การร่วมกำหนด ข้อตกลงของห้องเรียน	-เด็กดีมีวินัย -กินดีอยู่ดีมีความสุข -หนูอ่อนน้อมรัก -หนูทำได้
	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็น ผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ ชี้แนะ	๑. การเล่นและการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ๒. การเล่นและทำ กิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน ๓. การฟังและปฏิบัติตาม	๑. การปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของ ครอบครัวและโรงเรียน ๒. การเคารพสิทธิของ ตนเองและผู้อื่น ๓. การปฏิบัติตนตาม หลัก	-เด็กดีมีวินัย -ปลอดภัยไว้ก่อน
	๘.๓.๓ ยอมรับการ ประนีประนอมแก้ไข ปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑. การมีส่วนร่วมในการ เลือกวิธีการแก้ปัญหา ๒. การมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาคความขัดแย้ง	๑. การปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของ ครอบครัวและโรงเรียน ๒. การเคารพสิทธิของ ตนเองและผู้อื่น ๓. การแสดงออกทาง อารมณ์และความรู้สึก อย่างเหมาะสม	-หนูอ่อนน้อมรัก

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๕ ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	๑. การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม ๒. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่าง ๆ ๓. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๔. การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และความต้องการ ๕. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ๖. การเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร	๑. มารยาทในการฟังและการพูด ๒. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่าง ๆ ๓. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๔. การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	- หนูน้อยน่ารัก - วิทยาศาสตร์น่ารู้ - สาระแห่งสีสัน
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	๑. การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และความต้องการ ๒. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ๓. การเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร	๑. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ๒. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	- สร้างฝันนักคิด - วิทยาศาสตร์น่ารู้

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 - ๔ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๙.๒ อ่านเขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	๙.๒.1 อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตน	๑. การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ ๒. การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างคำซ้ำ ๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง	๑. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ๒. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ	-สาระแห่งสีสัน
	๙.๒.๒ เขียนขีดเขียนอย่างมีทิศทาง	๑. การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย ๒. การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่าน การอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ ๓. การเล่นเกมทางภาษา ๔. การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ ๕. การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/ คำคุ้นเคย	๑. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชื่อ นามสกุล ๒. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ๓. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ	-สร้างฝันนักคิด

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 –4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑๐.๑ มี ความคิดรวบ ยอดในการคิด รวบยอด	๑๐.๑.1 บอกลักษณะของ สิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส	๑. การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การ เปลี่ยนแปลงและ ความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่างๆ โดยใช้ประสาท สัมผัสอย่างเหมาะสม ๒. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จาก มุมมองที่ต่างกัน	๑. การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว	- หนูน้อยนักสัมผัส - โรงเรียนของเรา - ชุมชนของเรา - จังหวัดของเรา
	๑๐.๑.๒ จับคู่หรือ เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดย ใช้ลักษณะหรือหน้าที่การ ใช้งานเพียงลักษณะเดียว	๑. การจับคู่ การ เปรียบเทียบ และการ เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว /ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ๒. การคัดแยก การจัด กลุ่ม และการจำแนก สิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง ๓. การใช้ภาษาทาง คณิตศาสตร์กับ เหตุการณ์ใน ชีวิตประจำวัน ๔. การชั่ง ตวง วัดสิ่ง ต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือ และหน่วยที่ไม่ใช่หน่วย มาตรฐาน	๑. ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร จำนวน และส่วนประกอบ ๒. การเปรียบเทียบ และเรียงลำดับ จำนวนของสิ่งต่างๆ ๓. การจับคู่ การ เปรียบเทียบ และ การเรียงลำดับ สิ่ง ต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว/ความสูง/ น้ำหนัก ปริมาตร	- วิทยาศาสตร์น่ารู้ - สร้างฝันนักคิด

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 –4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
	๑๐.๑.๓ คัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	๑. การสังเกตลักษณะส่วนประกอบเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม ๒. การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง ๓. การใช้ภาษาคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ๔. การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ	๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร จำนวน และส่วนประกอบ	-ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ -ข้าวหมกชะงฉะ -สาระแห่งสี่สัน -สมาชิกประเทศอาเซียน -บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน
	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ	๑. การสังเกตลักษณะส่วนประกอบเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสมการจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว /ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ๒. การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและชิ้นงาน ๓. การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร จำนวน และส่วนประกอบ ๒. การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	-กลางวัน กลางคืน -ต้นไม้แสนรัก -วิทยาศาสตร์น่ารู้ -สมาชิกประเทศอาเซียน

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 –4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑๐.๒ มี ความสามารถ ในการเชิง เหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุผลที่ เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำเมื่อมีผู้ ชี้แนะ	๑. การคาดเดาหรือ คาดคะเนสิ่งที่จะ เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ๒. การมีส่วนร่วมในการ ลงความเห็นจากข้อมูล อย่างมีเหตุผล	๑. ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร จำนวน และ ส่วนประกอบ	-ฤดูหนาว -วิทยาศาสตร์น่ารู้
	๑๐.๒.๒ คาดเดา หรือ คาดคะเนสิ่งที่จะ เกิดขึ้น	๑. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ ต่างกัน ๒. การอธิบายเชื่อมโยง สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นใน เหตุการณ์หรือการกระทำ ๓. การคาดเดาหรือการ คาดคะเนสิ่งที่จะ เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล	๑. การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของ มนุษย์ สัตว์ พืช ๒. การรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพ อากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานใน ชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก	-ฤดูหนาว -วิทยาศาสตร์น่ารู้
๑๐.๓ มี ความสามารถ ในการคิด แก้ปัญหาและ ตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินในเรื่อง ง่าย ๆ	๑. การคิดตัดสินใจและมี ส่วนร่วมในกระบวนการ แก้ปัญหา ๒. การมีส่วนร่วมในการ ลงความเห็นจากข้อมูล อย่างมีเหตุผล	๑. การคิดตัดสินใจและ มีส่วนร่วมใน กระบวนการแก้ปัญหา ๒. การเคารพสิทธิของ ตนเองและผู้อื่น	-หุ่นน้อยน่ารัก -โครงการ
	๑๐.๓.๒ แก้ปัญหาโดย ลองผิดลองถูก	๑. การมีส่วนร่วมใน วิธีการแก้ปัญหา ๒. การมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาคความขัดแย้ง	๑. การตระหนักรู้ เกี่ยวกับตนเอง ๒. การกำกับตนเอง ๓. การเล่นและทำสิ่ง ต่างๆด้วยตนเองตาม ลำพังหรือกับผู้อื่น	-สร้างฝันนักคิด -วิทยาศาสตร์น่ารู้

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 –4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑. การรับรู้และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน ๒. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษาท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ ๓. การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย	๑. วิธีการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานศิลปะอย่างถูกวิธีและปลอดภัย เช่น กรรไกร	-สาระแห่งสีสัน -สร้างฝันนักคิด
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๑. เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่	๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๓. การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์ ๔. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษาท่าทาง การเคลื่อนไหว ๕. การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับและพื้นที่ ๖. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๗. การฟังเพลง การร้องเพลงและการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	-ขยับกายสบายชีวิ -สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต -สัตว์โลกน่ารัก

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 -4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจหรือฟังอ่านหนังสือด้วยตนเอง	๑. การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท /รูปแบบ ๒. การคาดเดา วิถี หรือ ประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กันจากนิทาน เพลง คำคล้องจอง ๓. การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ	๑. การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ๒. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ ๓. การแสดงมารยาทที่ดี	- หนูน้อยน่ารัก - หนูทำได้
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	๑. การสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว ๒. การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ ๓. การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย	๑. การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม ๒. การสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	- ขยับกายสบายชีวิ - หนูน้อยนักสัมผัส - หนูน้อยน่ารัก - โลกไร้พรมแดน

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสม (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี		หน่วยการเรียนรู้
	ชั้นอนุบาล 1 (อายุ 3 -4 ปี)	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑๒.๒ มี ความสามารถ ในการแสวงหา ความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหา คำตอบของข้อสงสัย ต่างๆ ตามวิธีการเมื่อ มีผู้ชี้แนะ	๑. การตั้งคำถามในเรื่องที่ สนใจ ๒. การสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว ๓. การสืบเสาะหาความรู้ เพื่อค้นหาคำตอบของข้อ สงสัยต่าง ๆ ๔. การมีส่วนร่วมในการ รวบรวมข้อมูลและนำเสนอ ข้อมูลจากการสืบเสาะ หา ความรู้	๑. การเรียนรู้เกี่ยวกับ การใช้ภาษาเพื่อสื่อ ความหมายใน ชีวิตประจำวัน ๒. ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการใช้หนังสือ และตัวหนังสือ	- หนูน้อยนักสัมผัส - สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยค คำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหา คำตอบ	๑. การตั้งคำถามในเรื่องที่ สนใจ ๒. การสืบเสาะหาความรู้ เพื่อค้นหาคำตอบของข้อ สงสัยต่าง ๆ	๑. การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว	- หนูน้อยนักสัมผัส - วิทยาศาสตร์น่ารู้

สาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ ให้เด็กเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส พัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวัน หรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย และการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างสิ่งต่าง ๆ จากแท่งไม้ บล็อก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ
๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพ อนามัยส่วนตัว	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทานเรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นเกมบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ
๑.๑.๕ การตระหนักรู้ เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	(๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ด้านอารมณ์ จิตใจ	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การเล่นบทบาทสมมติ (๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
๑.๒.๒ การเล่น	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน
๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (๓) การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ
๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง
๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น ฯลฯ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๓) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (๔) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ (๕) การเลี้ยงสัตว์ (๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (๓) การประกอบอาหาร (๔) การศึกษานอกสถานที่ (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๓.๕ การเล่นและการทำงานแบบ ร่วมมือร่วมใจ	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้
สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิด
รวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป ดังนี้

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๑ การใช้ภาษา	(๑) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้องกรอง หรือเรื่องราวต่าง ๆ (๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่าง ๆ (๘) การรจจำหะที่เหมะสมในการพูด (๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร

	(๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท / รูปแบบ (๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมี ผู้ชี้แนะ
ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	(๑๒) การเห็นแบบอย่างการอ่านที่ถูกต้อง (๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวาจากบนลงล่าง (๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย (๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ (๑๗) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง (๑๘) การเล่นเกมทางภาษา (๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย (๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ
๑.๔.๒ การคิดรวบ ยอดการคิดเชิง เหตุผลการตัดสินใจ และแก้ปัญหา	(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม (๒) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ (๔) การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง (๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน (๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป (๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่าง ๆ (๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ (๑๑) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ (๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	(๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
๑.๔.๓ จินตนาการ และความคิด สร้างสรรค์	(๑) การรับรู้และแสดงความคิด ความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย
๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้และการ แสวงหาความรู้	(๑) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

๒. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนำสารที่ควรเรียนรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ **ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา** ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสะท้อน การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสมการแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการเรียนรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติแรงและพลังงานในชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้ งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย ๓-๖ ปี จะจัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นด้วยการปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติในการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการจัดกิจกรรมจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การจัดประสบการณ์ควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและการกำหนดกิจกรรมให้เด็กในแต่ละวันไม่จัดเป็นรายวิชา และอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน การนำแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นๆ ซึ่งแต่ละแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม นอกจากนี้ผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ และจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาลงสู่การปฏิบัติ ดังนี้

แนวทางการจัดประสบการณ์

๑. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
๒. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
๓. จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้
๔. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยครูหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
๕. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆกัน
๖. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
๗. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
๘. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่ตีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
๙. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
๑๐. จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อแหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

หากมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถเปิดการเรียนการสอน ณ สถานที่ตั้ง On-Site ได้แต่เด็กยังต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาดำเนินการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยมีภารกิจส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้วยการลงมือกระทำบูรณาการผ่านการเล่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยด้วยการส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) โดยครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ และหน่วยการเรียนรู้ตามกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ในหลักสูตร แต่บางกิจกรรมสามารถใช้หรือบูรณาการร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต(Online) หรือผ่านระบบโทรทัศน์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-AIR/On-Demand)ตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ปกครอง และมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านของผู้ปกครองจากไลน์กลุ่มผู้ปกครอง หรือจากการออกเยี่ยมบ้านเด็ก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังปัญหาอุปสรรคจากผู้ปกครองและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) หรือแอปพลิเคชัน KhunLook หรือแอปพลิเคชันอื่น แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) โดยออกแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง อย่างเหมาะสมตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว ดังนี้

แนวทางการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้มีความยืดหยุ่น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การจัดประสบการณ์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครูสามารถออกแบบกิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย และใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรม หรือผสมผสานกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในทุกด้าน โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้สนับสนุน และอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

๑. จัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดแทรกในวิถีชีวิตของเด็ก และจัดจำนวนชั่วโมงให้เหมาะสมตามช่วงวัย

1.1 การเรียน On Hand ครูจัดส่งใบงาน/ใบกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นไปยังเด็กผ่านผู้ปกครอง ให้นับจำนวนชั่วโมงตามกิจกรรมที่จัดผ่านใบงาน/กิจกรรม

1.2 การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม หรือครูตัด (On - Air) ออกอากาศผ่าน DLTV เรียนได้ ๒ ช่องทาง คือ ผ่านช่องทางจานดาวเทียม ช่อง ๑๕ - ๑๕๗ ผ่านช่องทางดิจิทัลทีวี ช่อง ๓๓ - ๓๔ และดาวโพลสด เอกสาร ใบงาน จากเว็บไซต์ www.dltv.ac.th (DLTV ช่อง ๑๐ - ๑๒) ให้นับจำนวนชั่วโมงเรียนตามตารางการเรียนการสอนของ DLTV

1.3 การเรียนผ่านออนไลน์ (On Line) ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ช่องทาง Group Line ของแต่ละห้องเรียนเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองและเด็ก รวมถึงใช้เป็นช่องทางการมอบหมาย

งาน/ กิจกรรม ให้นับจำนวนชั่วโมงตามกิจกรรมที่จัด ทั้งนี้ ไม่ควรให้เด็กอยู่หน้าจอนานเกิน ๑ ชั่วโมง และต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง

1.4 การเรียนรู้รูปแบบผสมผสาน ให้นับจำนวนชั่วโมงตามกิจกรรมที่จัด นอกจากกิจกรรมที่จัดตามข้อ ๑ ครูสามารถจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดแทรกอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน เน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส และมีปฏิสัมพันธ์ทางบวก เพื่อให้เด็กเรียนรู้ อย่างมีความสุข เช่น ให้เด็กเคลื่อนไหวสำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง เล่นิทาน ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เป็นต้น

๒. จัดกิจกรรมประจำวันหลักที่เน้นการบูรณาการ พัฒนาการและวิถีชีวิตประจำวันที่บ้านเด็ก กำหนดกิจกรรมหลักที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้าน สำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้นให้ครูกับผู้ปกครองร่วมมือกันหรือให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมร่วมกับครูในการวางแผน และ/หรือ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (วงกลม) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับกิจกรรม เล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง อาจให้เด็กเลือกเล่นตามความสนใจในวิถีชีวิตประจำวันที่บ้าน เช่น การออกกำลังกาย การทำงานบ้าน เป็นต้น

3. งด/ ลดการบ้าน การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ครูไม่ควรให้การบ้านเด็ก เว้นแต่เป็นความประสงค์ของ ผู้ปกครอง ซึ่งการทำงานบ้านหรือความรับผิดชอบง่ายๆ ตามวัย ในปริมาณที่เหมาะสม เช่น การบันทึกการทำความดี ของเด็ก การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น การประกอบอาหาร การปลูกต้นไม้ เป็นต้น

ตารางประเมินพฤติกรรมรายสัปดาห์เด็กโดยผู้ปกครอง

สัปดาห์ที่.....ชื่อ.....นามสกุล.....

คำชี้แจง : ให้ผู้ปกครอง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางประเมินพฤติกรรมเด็ก โดยใช้เกณฑ์วัดผล ดังนี้

ระดับ 3 คือ ระดับปฏิบัติได้ดี หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างคล่องแคล่วและเชื่อมั่น

ระดับ 2 คือ ระดับปฏิบัติได้เป็นครั้งคราว หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้บ้างไม่ได้บ้างหรือไม่มั่นคง

ระดับ 1 คือ ระดับควรส่งเสริม หมายถึง ยังแสดงพฤติกรรมได้น้อยหรือไม่ได้เลย

ที่	กิจกรรม	ผลการประเมิน		
		ทำได้ดี	ได้เป็นบางครั้ง	ทำได้น้อย
1	เด็กสามารถจัดเก็บที่นอนเองได้			
2	เด็กสามารถล้างหน้า แปรงฟันเองได้			
3	เด็กสามารถแต่งตัวเองได้โดยมีผู้ช่วยเหลือบ้าง			
4	เด็กสามารถรับประทานอาหารกลางวันเองได้			
5	เด็กสามารถล้างมือ 7 ขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง			
6	เด็กสามารถทำท่าทาง Yoga ได้			
7	เด็กสามารถเต้นประกอบเพลง ล้างมือ ได้			
8	เด็กสามารถระบายสีหรือปั้นดินน้ำมันตามจินตนาการได้			
9	เด็กรู้จักการสังเกต เปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่างได้			
7	เด็กสามารถบอกลักษณะอาการของโรคและการติดต่อของโรคโควิด-19 ได้			
8	เด็กสามารถบอกการแพร่ระบาด และการรักษาโรคโควิด-19 ได้			
9	เด็กสามารถบอกวิธีการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้			
10	เด็กสามารถอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว SOCIAL DISTANCING การเว้นระยะห่างทางสังคม ในสถานการณ์โควิด-19			
11	เด็กสามารถบอกวิธีการปรับตัวในสถานการณ์ช่วงโควิดได้			
พัฒนาการเด็กตามช่วงวัยในแบบประเมิน DSPM		ทำได้	ทำไม่ได้	
14	เด็กใช้กรรไกรตัดกระดาษออกเป็น 2 ชิ้น โดยตัดออกจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่งที่อยู่ตรงข้าม อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง (FM)			
15	เด็กสามารถวาดรูป + โดยมีเส้นแนวตั้งตัดกับเส้นแนวนอนได้เอง อย่างน้อย 1 ใน 3 ครั้ง (ไม่จำเป็นต้องมีขนาดเท่ากับแบบ) (FM			

ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง

(.....)

บันทึกของครูประจำชั้น

.....

ลงชื่อ.....ครูประจำชั้น

(.....)

ครู

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดประสบการณ์ในกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี สามารถนำมาจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้สอนทราบว่าในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร และที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรม ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวันจะต้องคำนึงถึง อายุ และความสนใจของเด็กแต่ละช่วงวัย ดังนี้

๓.๑.๑ การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันแต่ยืดหยุ่นได้ตามด้วยความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

เด็กวัย ๓-๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘-๑๒ นาที

เด็กวัย ๔-๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒-๑๕ นาที

เด็กวัย ๕-๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นอย่างเสรี เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้การเลือก การตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที เช่น กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาวะชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ การประสานสัมพันธ์ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นปีนป่ายอย่างอิสระ และเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัสฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การหยิบจับสิ่งของ และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ซ้อนส้อม สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาการคิดรวบยอดและการคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก

ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษาฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษา ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหว และจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำเล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนวัดเข้มทอง จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก สามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. ความสะอาด ความปลอดภัย
๒. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
๓. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
๔. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
๕. ความเพียงพอ เหมาะในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
๖. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรับรู้ มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน
 - ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
 - ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
 - ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
 - ๑.๔ ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
 - ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ
๒. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่ รบกวนผู้อื่น

๓. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ ๖๐ นาที การจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๓.๑ ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓ - ๕ มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง

๓.๒ ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก

๓.๓ ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้ว ปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อสตัฟฟ์ใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

๓.๔ ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของอยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

๓.๕ ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่าง เข้าที่ให้เรียบร้อย

ตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ที่ควรจัดมีดังนี้

มุมบล็อก

เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปร่างต่าง ๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่าง ๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง นอกจากนี้ควรมีสื่ออื่น ๆ เช่น ยานพาหนะ หรือสัตว์จำลอง ฯลฯ เพื่อประกอบการเล่น

แนวทางการจัด

มุมบล็อกเป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้ เพราะเสียงจากการเล่นก่อบล็อก อาจรบกวนสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่าน หรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้เกิดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อก ถ้ากรณีเด็กยังเล่นไม่เสร็จครูและเด็กร่วมกันกำหนดพื้นที่โดยใช้สัญลักษณ์สีหรือเครื่องหมายการจราจรมากันไว้ เพื่อให้เด็กกลับมาเล่นต่อได้

มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เงียบ สำหรับให้เด็กให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน ผู้สอนควรจัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และทำกิจกรรมตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

แนวการจัด

มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศสูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เกิดความรักและทะนุทะนอมหนังสือ และทุกสัปดาห์ และเลือกหนังสือที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กด้วย

มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็นพ่อแม่ในมุมบ้าน เป็นหมอในมุมหมอ เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

แนวทางการจัด

มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อกและอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้าน โดยสังเกตการณ์เล่นและความสนใจของเด็กกว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจากมุมบทบาทเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็กเช่นกัน มุมบทบาทสมมติอาจจัดให้เด็กควรหมั่นดูแลและทำความสะอาดทุกสัปดาห์ ไม่เป็นอันตราย และความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

มุมวิทยาศาสตร์ / มุมธรรมชาติ

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก

แนวทางการจัด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ อาจจัดไว้ใกล้มุมหนังสือ สิ่งของที่จัดวาง ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยกับเด็กในขณะที่ใช้หรือเก็บ ควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก ควรจะปรับเปลี่ยนสิ่งของที่นำมาจัดแสดง อาจมีการจำลองการทดลองอย่างง่าย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกบริเวณในสถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย

1. สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อรวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทรายพร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย การทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรงปลอดภัยอยู่เสมอและหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

2. ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นพื้นที่ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

3. บริเวณธรรมชาติ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ แปลงปลูกพืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง หรือเศษวัสดุในท้องถิ่น

4. ห้องปฏิบัติการและอาคารประกอบต่าง ๆ เช่น โรงอาหาร เรือนเพาะชำ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติต่าง ๆ ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมและเรียนรู้ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ เป็นการจัดห้องเรียนตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นการจัดเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเกิดความสะดวกปลอดภัยราบรื่นจากการทำกิจกรรมในห้องที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมและมีการปฏิบัติต่อกันที่เหมาะสมของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งเด็กและผู้สอน นอกจากนี้ยังรวมถึงกฎ ระเบียบ กติกา ข้อตกลงที่ทุกคนสามารถปฏิบัติร่วมกันได้และเกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน การจัดบรรยากาศด้านจิตภาพจึงมีเป้าหมายเพื่อเด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแห่งความสุข ผู้สอนมีท่าทีที่อบอุ่นให้ความมั่นใจแก่เด็กสนับสนุนให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีสถานที่ที่เด็กสามารถมีความเป็นส่วนตัว หรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพัง ต้องการความสงบ ให้อิสระเด็กในการสื่อสาร เคลื่อนไหว ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งข้อตกลงต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพมีรายละเอียดดังนี้

๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่หน่วยงาน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านจึงขอเสนอสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน ดังนี้

การพัฒนา	อายุ ๓-๔ ปี ชั่วโมง:วัน (ประมาณ)
๑.การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกาย การรับประทานอาหาร สุขอนามัยและการนอนพักผ่อน)	๓
๒.การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่น	๑
๓.การคิดและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	๑
๔.กิจกรรมด้านสังคม (การทำงานร่วมกับผู้อื่น)	๑/๒
๕.กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	๓/๔
๖.กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน	๓/๔
เวลาประมาณ	๗

จากตารางกิจกรรมประจำวัน ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

1. การจัดสัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและสภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

2. การจัดกิจกรรมประจำวันควรจัดเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็ก โดยผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบ จับ วัสดุต่างๆเพื่อช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เช่น เด็กอายุ ๓ ปีต้องให้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวันและเมื่อเด็กอายุมากขึ้นเวลาที่ทำกิจวัตรประจำวันจะน้อยลงตามลำดับเนื่องจากเด็กช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น

3. การจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีการทรงตัวที่ดี มีการยืดหยุ่นและความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ ตามจังหวะการเคลื่อนไหวและการประสานสัมพันธ์กัน

4. การจัดกิจกรรมการเล่นอิสระ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กเลือก ตัดสินใจคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นอิสระกลางแจ้งอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง:วัน

5. การคิดและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล มีความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

6. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่เด็กได้พัฒนาลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมมีปฏิสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เด็กที่มีอายุน้อยยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การให้เวลาในช่วงวัย ๓ ขวบจึงให้เวลาน้อยในการทำกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากเด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและจะเพิ่มเวลาเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เพราะเด็กต้องการเวลาในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นมากขึ้น

7. กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยครูผู้สอน ให้คิดรวบยอดโดยครูผู้สอน จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น ผู้สอนต้องการให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับน้ำ ผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันที่กำหนดไว้ ๓/๔ ชั่วโมง (๔๕ นาที) ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้ผู้สอนสอนต่อเนื่อง ๔๕ นาทีใน ๑ กิจกรรม ผู้สอนต้องพิจารณาว่าเด็กมีช่วงความสนใจสั้นตามพัฒนาการ จำเป็นต้องจัดแบ่งเวลาเป็นหลายช่วงและในหลากหลายกิจกรรม กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานกว่า ๒๐ นาที

8. การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมของบริบทและสถานศึกษาและแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้**ต้องให้ครอบคลุมขอบเขตของการจัดกิจกรรมประจำวัน** แต่ไม่แบ่งเป็นรายชั่วโมงหรือรายคาบ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และต้องจัดกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง / ๑ วัน ดังตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวันต่อไปนี้

ตัวอย่างตารางกิจกรรมประจำวัน

ตารางการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี

07.15- 8.00	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสุขภาพ
08.00-08.30	สนุกกับของเล่น
08.30-09.00	เข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ กิจกรรมภาวนากับบทเพลง/กิจกรรมสงบ
09.00-09.30	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ(โยคะ/ ร้องเล่นเต้นออกกำลัง)
09.30-10.00	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้)
10.00-10.30	กิจกรรมสร้างสรรค์ (ระบายสี/ปั้น)
10.30-11.00	กิจกรรมกลางแจ้ง (การละเล่นไทย/ เกม / เครื่องเล่นสนาม)
11.00-12.00	พักกลางวัน : รับประทานอาหารกลางวัน ดื่มนม ล้างหน้า แปรงฟัน เข้าห้องน้ำ
12.00-14.30	สันทนาการก่อนนอน/ พักผ่อนนอนหลับ/กิจกรรมผ่อนคลายบริหารจิต
14.30-15.00	พักเย็น : เก็บที่นอน/ล้างหน้า/รับประทานอาหารว่าง
15.00-15.30	เกมการศึกษา / กิจกรรมพัฒนาประสาทสัมผัส / เตรียมตัวกลับบ้าน

**** กิจกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยยึดความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก**

ในการจัดกิจกรรม**

หลักสูตร “โตไปไม่โกง”

กรอบการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริตโดยที่ประชุม ได้เห็นชอบร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นดีต่อส่วนรวม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ ความเป็นธรรมทางสังคมกระทำอย่างรับผิดชอบ และเป็นอยู่อย่างพอเพียง เพื่อสร้างนิสัยให้ผู้เรียนรักความถูกต้องและความเป็นธรรม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ทุจริต ไม่โกง ไม่ยอมรับและรังเกียจพฤติกรรมทุจริตและโกงทุกรูปแบบ

กรอบสาระกิจกรรมโตไปไม่โกง ระดับปฐมวัย

๑. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and Integrity) ความหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต คือ การยึดมั่นในความสัตย์จริงและในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีความซื่อตรง และมี เจตนาที่บริสุทธิ์ ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นโดยชอบ ไม่คดโกง การนำไปใช้ พูดความจริง ไม่ลักขโมย ทำตัวเป็นที่น่าเชื่อถือ ทำตามสัญญา ตรงไปตรงมา กล้าเปิดเผย ความจริง รู้จักแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม แนวคิด การดำเนินชีวิตในสังคมนั้น ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น ไม่ว่าจะซื่อสัตย์ต่อตนเอง หรือผู้อื่น ดังนั้น การที่เราจะมีความซื่อสัตย์สุจริตนั้น เราจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริตอย่างถูกต้อง และให้เห็นโทษของการไม่ซื่อสัตย์สุจริตว่าจะส่งผลต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง

๒. การมีจิตสาธารณะ (Greater Good and Public spirit) ความหมาย การมีจิตสาธารณะ คือ การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความตระหนักรู้และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อตัวเองในการกระทำใดๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อส่วนรวม และพร้อมที่จะ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การนำไปใช้ ร่วมดูแลสังคม รับผิดชอบต่อส่วนรวม เสียสละเพื่อส่วนรวม เอื้อเฟื้อ เมตตา มีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัว แนวคิด การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคมหนึ่งนั้น ต้องอาศัยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการที่สมาชิกในสังคมคิดและทำเพื่อส่วนรวม รู้จักการให้เพื่อสังคม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ และพร้อมที่จะเสียสละหรือช่วยปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวม

๓. ความเป็นธรรมทางสังคม (Fairness and Justice) ความหมาย ความเป็นธรรมทางสังคม คือ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และอย่างมี เหตุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อ เพศ เชื้อชาติ ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การนำไปใช้ นึกถึงใจเขาใจเรา ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รับฟังผู้อื่น เคารพให้เกียรติผู้อื่น กตัญญูอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงความยุติธรรมโดยตลอด แนวคิด ทุกคนควรได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะแตกต่างกันด้วยเชื้อชาติ ศาสนา ภูมิกำเนิด ฐานะ หรือการศึกษา รวมทั้งต้องไม่ละเมิดสิทธิ

ของผู้อื่นด้วย ดังนั้นการให้ความเคารพใน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การไม่เอาเปรียบผู้อื่น และการเข้าใจ สติและหน้าที่ของตนเองจะช่วยให้ รักษาความเป็นธรรมในสังคมได้มากขึ้น

๔. ภาระอย่างรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability) ความหมาย การกระทำอย่าง รับผิดชอบ คือ การมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอ หากมีการกระทำผิดก็พร้อมที่จะยอมรับ และแก้ไขในสิ่งที่ผิด การนำไปใช้ ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด มีระเบียบวินัย เคารพกติกา รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ กล้ายอมรับผิด และรับการลงโทษ รู้จักสำนึกผิดและขอโทษ แก้ไขในสิ่งที่ผิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง แนวคิด ในทุกสังคมประกอบด้วยสมาชิกหรือบุคคล ที่แตกต่าง

๕. เป็นอยู่อย่างพอเพียง (Sufficiency and Moderation) ความหมาย เป็นอยู่อย่างพอเพียง คือ การ ดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่ละโมภโลภมาก รู้จักยับยั้งชั่งใจ และต้องไม่เอาเปรียบหรือ เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น การนำไปใช้ รู้จักความเพียงพอ ความพอดี มีความอดทนอดกลั้น รู้จักบังคับตัวเอง ไม่กลัวความยากลำบาก ไม่ทำอะไรแบบสุดขีดหรือสุดโต่ง มีสติและเหตุผล แนวคิด การดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ควรถือปฏิบัติ การรู้จักความพอดี พอประมาณในการใช้ ชีวิต การรู้สึกพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ การรู้ประหยัดและรู้คุณค่า สิ่งของเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างนิสัยที่เป็นอยู่ อย่างพอเพียง จะไม่ทำให้เกิดการดิ้นรนแบบเห็นแก่ตัว และขาดสติ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและสังคมในภาพรวมด้วย

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสันติบนพื้นฐานของ ความถูกต้องและเป็น ธรรม
2. เพื่อสร้างจิตสำนึกคุณธรรมของนักเรียน ให้ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รู้จัก จำแนกข้อดี สามารถ แยกแยะความผิดและความถูกต้อง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันต่อปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน
3. เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การรู้ รับผิดชอบต่อและมีวินัย และรักความพอเพียง
4. เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการคิดและมีวิจารณญาณในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ให้คิดเป็นและ ปฏิบัติอย่างถูกต้อง กล้าหาญ และมีคุณธรรม

สาระสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรไปไม่ไกล ประกอบด้วยสาระ ๕ เรื่อง สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีเนื้อหา ของแต่ละสาระ ดังนี้

ลำดับ	สาระและความหมาย	แนวคิด	การนำไปปฏิบัติ
๑	ความซื่อสัตย์สุจริต - การยึดมั่นในความสัตย์จริงและในสิ่ง ที่ถูกต้องดีงามมีความซื่อตรง และมี เจตนาที่บริสุทธิ์ ปฏิบัติต่อตนเองและ ผู้อื่นโดยชอบ ไม่คดโกง	การดำเนินชีวิตในสังคมนั้น ความ ซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่สำคัญและ จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นซื่อสัตย์ต่อตนเองหรือ ผู้อื่น ดังนั้น การที่เราจะมีความ ซื่อสัตย์สุจริตนั้น เราจะต้องปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความ ซื่อสัตย์สุจริตว่าจะส่งผลต่อตนเองและ สังคมอย่างไร	- พูดความจริง - ไม่ลักขโมย - ทำตัวเป็นที่น่าเชื่อถือ - ทำตามสัญญา - ตรงไปตรงมา - กล้าเปิดเผยความจริง - รู้จักแยกแยะประโยชน์ ส่วนตัวและส่วนรวม
๒	การมีจิตสาธารณะ - การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมมีความ ตระหนักรู้และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการ กระทำใดๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ เสียหายต่อส่วนรวมและพร้อมที่จะ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผล ไปประโยชน์ของส่วนรวม	การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม หนึ่งนั้น ต้องอาศัยความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการที่สมาชิกในสังคมคิดและทำ เพื่อส่วนรวม รู้จักการให้เพื่อสังคม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ และพร้อมเสียสละหรือช่วยปกป้อง ผลประโยชน์ของส่วนรวม	- ร่วมดูแลสังคม - รับผิดชอบต่อส่วนรวม - เสียสละเพื่อส่วนรวม - เอื้อเพื่อ เมตตา มี น้ำใจ - ไม่เห็นแก่ตัว
๓	ความเป็นธรรมทางสังคม - การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันอย่างมีเหตุผล โดยไม่ เลือกปฏิบัติต่อเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม	ทุกคนควรได้รับความเป็นธรรมอย่าง เสมอภาคและเท่าเทียมกันไม่ว่าจะ แตกต่างกันด้วยเชื้อชาติ ศาสนา ภูมิกำเนิด ฐานะ หรือการศึกษา รวมทั้งการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย ดังนั้น การให้ความเคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การไม่เอา เปรียบผู้อื่นและการเข้าใจสิทธิและ หน้าที่ของตนเองจะช่วยให้รักษาความ เป็นธรรมในสังคมได้มากขึ้น	- นึกถึงใจเขาใจเรา - ไม่เอาเปรียบผู้อื่น - รับฟังผู้อื่น - เคารพให้เกียรติผู้อื่น - กตัญญูอย่างมีเหตุผล - คำนึงถึงความยุติธรรม โดยตลอด

ลำดับ	สาระและความหมาย	แนวคิด	การนำไปปฏิบัติ
๔	กระทำอย่างรับผิดชอบ - การมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำผิดก็พร้อมที่จะยอมรับและแก้ไขในสิ่งที่ผิด	ทุกสังคมประกอบด้วยสมาชิกหรือบุคคลที่แตกต่างหลากหลายตามบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ที่เหมือนกันบ้างและต่างกันบ้าง ตั้งแต่เป็นสมาชิกของครอบครัว สมาชิกของโรงเรียน สมาชิกของที่ทำงานและสมาชิกของสังคม ดังนั้น การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ละเมิดผู้อื่น และพร้อมยอมรับในการกระทำของตนเองนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องเข้าใจความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนเองและบุคคลต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ อย่างมีความรับผิดชอบ พร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบได้ มีความเคารพกฎเกณฑ์กติกาอย่างมีวินัย	- ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด - มีระเบียบวินัย - เคารพกติกา รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำ กล้ายอมรับผิดและรับการลงโทษ - รู้จักสำนึกผิดและโทษ แก้ไขในสิ่งที่ผิด - กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง
๕	เป็นอยู่อย่างพอเพียง - การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความพอประมาณ ซึ่งตรงละโมภโลภมาก รู้จักยับยั้งชั่งใจและต้องไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น	การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ควรถือปฏิบัติ การรู้จักความพอดี พอประมาณในการใช้ชีวิต การรู้สึกพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ การรู้จักประหยัดและรู้คุณค่าสิ่งของ เป็นเรื่องสำคัญในการสร้างนิสัยที่เป็นอยู่อย่างพอเพียงจะไม่ทำให้เกิดการดิ้นรนแบบเห็นแก่ตัวและขาดสติ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและสังคมในภาพรวมด้วย	- รู้จักความเพียงพอ ความพอดี - มีความอดทนอดกลั้น - รู้จักบังคับตัวเอง - ไม่กลัวความยากลำบาก - ไม่ทำอะไรแบบสุดขั้วหรือสุดโต่ง - มีสติและมีเหตุผล

รูปแบบการจัดกิจกรรมโตไปไม่โกงในการปรับประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัย

กิจกรรมในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ให้ทั้งความสนุกสนานและสร้างสรรค์ ผ่านการเล่านิทาน เกม การละเล่นต่างๆ การร้องเพลง กิจกรรมศิลปะ บทกวีและคำคล้องจองสำหรับเด็ก รวมทั้งกิจกรรมสร้างประสบการณ์อื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผลและซึมซับคุณค่าแห่งความดีอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกผิตชอบชั่วดี ภูมิใจในการทำดี รังเกียจคนโกงและคนเก่งแต่โกง

1. นำไปจัดกิจกรรมแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์
2. ใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการจัดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมหลัก
2. สอดแทรกเชื่อมโยงจากประสบการณ์ตรงทั้งในและนอกห้องเรียน

หน่วยการจัดประสบการณ์

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วยการเรียนรู้	สาระต่อไปไม่โกง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	1	แกรับประทับใจ 1	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 ชื่อเล่นของเด็ก	
		2 ชื่อเล่นของเพื่อน	
		3 ชื่อเล่นครูประจำชั้น	
		4 ชื่อโรงเรียน ชั้นเรียน	
		5 สถานที่ตั้งของโรงเรียน ชุมชน	
	2	แกรับประทับใจ 2	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 การทักทายกัน	
		2 เพศชายและเพศหญิง	
		3 รูปร่างลักษณะหน้าตา	
		4 หน้าที่ของตนเอง	
		5 แนะนำตนเอง	
	3	เด็กดีมีวินัย	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ของใช้ส่วนตัวเด็ก	
		2 สัญลักษณ์ประจำตัว	
		3 การเก็บของเข้าที่	
		4 การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำ	
		5 การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	
	4	อวัยวะและการดูแลรักษา	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 หน้าที่และการดูแลรักษาตา	
		2 หน้าที่และการดูแลรักษาหู	
		3 หน้าที่และการดูแลรักษาจมูก	
		4 หน้าที่และการดูแลรักษาปาก	
		5 หน้าที่และการดูแลรักษามือ เท้า	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	5	กินดีอยู่ดีมีสุข	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 อาหารดีมีประโยชน์	
		2 ความสำคัญของการรับประทานอาหาร	
		3 การล้างมือ	
		4 การแปรงฟัน	
		5 สุขนิสัยในการขับถ่าย	
	6	ขยับกายสบายชีวี	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ประโยชน์ของการพักผ่อน	
		2 ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	
		3 การปฏิบัติตนในการออกกำลังกายและพักผ่อน	
		4 ประเภทของการออกกำลังกาย	
		5 การเล่นเครื่องเล่นสนาม	
	7	ปลอดภัยไว้ก่อน	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ความปลอดภัยในการเล่น	
		2 ความปลอดภัยในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและของมีคม	
		3 ความปลอดภัยในการใช้ยา	
		4 ความปลอดภัยบนท้องถนน	
		5 ความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น	
	8	หนูน้อยนักสัมผัส	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 การมองเห็น	
		2 การดมกลิ่น	
		3 การได้ยิน	
		4 การชิมรส	
		5 การสัมผัส	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	9	หนูน้อยน่ารัก	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 มารยาทในการรับประทานอาหาร	
		2 มารยาทในการฟัง พูด	
		3 มารยาทในการเดินผ่านผู้ใหญ่	
		4 การนั่งอย่างถูกวิธี	
		5 การนอนอย่างถูกวิธี	
	10	หนูทำได้	สาระที่ ๑ ความซื่อสัตย์สุจริต
		1 มารยาทในการไหว้ผู้ใหญ่	
		2 มารยาทในการกราบผู้ใหญ่	
		3 มารยาทในการกราบพระ	
		4 มารยาทในการรับของ-ส่งของ	
		5 มารยาทในการเดิน	
	11	บ้านแสนสุข	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ความหมายและประโยชน์ของบ้าน	
		2 พื้นที่และบริเวณรอบบ้าน	
		3 ประเภทและส่วนประกอบของบ้าน	
		4 ห้องต่างๆ ภายในบ้าน	
		5 การรักษาความสะอาดของบ้าน	
	12	ครอบครัวสุขสันต์	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว	
		2 หน้าที่ของบุคคลในครอบครัว	
		3 การปฏิบัติตนที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว	
		4 การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว	
		5 สิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว (วันแม่แห่งชาติ)	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	13	บ้านเรือนเคียงกัน	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ชื่อเพื่อนบ้าน	
		2 การปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้าน	
		3 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	
		4 การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน	
		5 การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	
	14	โรงเรียนของฉัน	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ชื่อโรงเรียน ตรา สัญลักษณ์ของโรงเรียน	
		2 อาคารสถานที่ในโรงเรียน	
		3 บุคคลในโรงเรียน	
		4 การปฏิบัติตนภายในโรงเรียน	
		5 การดูแลรักษาสถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียน	
	15	ชุมชนน่าอยู่	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 ชื่อชุมชน	
		2 ความสำคัญของสถานที่ใน	
		3 การร่วมกิจกรรมในชุมชน	
		4 การมีส่วนร่วมในชุมชน	
		5 การดูแลสาธารณะสมบัติที่ใช้ร่วมกันในชุมชน	
	16	จังหวัดของเรา	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 ชื่อ-ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด	
		2 อาชีพและอาหารพื้นเมือง	
		3 สถานที่สำคัญของจังหวัด	
		4 ศาสนาและประเพณีของจังหวัด	
		5 คำขวัญของจังหวัด	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	17	อาชีพในฝัน	สาระที่ ๑ ความซื่อสัตย์สุจริต
		1 ชื่อของสิ่งมีชีวิต	
		2 ชื่อของสิ่งไม่มีชีวิต	
		3 ลักษณะของสิ่งมีชีวิต	
		4 ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต	
		5 ประโยชน์/โทษของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต	
	18	สมาชิกในประเทศอาเซียน	สาระที่ ๑ ความซื่อสัตย์สุจริต
		1 ชื่อฤดูกาล	
		2 ฤดูร้อน	
		3 ฤดูฝน	
		4 ฤดูหนาว	
		5 การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฤดูกาล	
	18	บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 ความหมายของกลางวัน-กลางคืน	
		2 กิจกรรมช่วงเวลากลางวัน	
		3 กิจกรรมช่วงเวลากลางคืน	
		4 การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน	
		5 การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน	
	20	สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ประเภทของสัตว์เลี้ยง	
		2 รูปร่างลักษณะของสัตว์เลี้ยง	
		3 อาหารของสัตว์เลี้ยง	
		4 ที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยง(สอน ณ)	
		5 ประโยชน์-โทษและการดูแล	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
ธรรมชาติรอบตัว	21	ฤดูกาลहररा	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ชื่อฤดูกาล	
		2 ฤดูร้อน	
		3 ฤดูฝน	
		4 ฤดูหนาว	
		5 การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฤดูกาล	
	22	กลางวัน - กลางคืน	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ความหมายของกลางวัน-กลางคืน	
		2 กิจกรรมช่วงเวลากลางวัน	
		3 กิจกรรมช่วงเวลากลางคืน	
		4 การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน	
		5 การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน	
	23	สัตว์โลกผู้น่ารัก	สาระที่ ๑ ความซื่อสัตย์สุจริต
		1 ประเภทของสัตว์เลี้ยง	
		2 รูปร่างลักษณะของสัตว์เลี้ยง	
		3 อาหารของสัตว์เลี้ยง	
		4 ที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยง(สอน ณ)	
		5 ประโยชน์-โทษและการดูแล	
	24	ต้นไม้แสนรัก	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 รูปร่างลักษณะของต้นไม้	
		2 ส่วนประกอบของต้นไม้	
		3 การปลูกต้นไม้	
		4 การดูแลรักษาต้นไม้	
		5 ประโยชน์และโทษของต้นไม้	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
ธรรมชาติรอบตัว	25	โลกของแมลง	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ชื่อของแมลง	
		2 ประเภทของแมลง	
		3 ส่วนประกอบของแมลง	
		4 ที่อยู่อาศัยของแมลง	
		5 การป้องกันตนเองจากแมลงมีพิษ	
	26	วันลอยกระทง	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ความสำคัญของวันลอยกระทง	
		2 วัสดุที่ใช้ทำกระทง	
		3 การปฏิบัติตนในวันลอยกระทง	
		4 สถานที่ลอยกระทง	
		5 การอนุรักษ์แหล่งน้ำ	
	27	ผัก ผลไม้	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ชนิดของผัก	
		2 ลักษณะและสีของผัก	
		3 ชื่อของผลไม้	
		4 รูปร่าง ลักษณะและสีของผลไม้	
		5 วิธีรับประทานผัก ผลไม้ วันหยุด กรณีพิเศษ	
	28	ดอกไม้แสนสวย	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ชื่อของดอกไม้	
		2 ลักษณะและสีของดอกไม้	
		3 ประโยชน์ของดอกไม้	
		4 โทษของดอกไม้	
		5 การดูแลรักษาดอกไม้	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
	29	ข้าวมหัศจรรย์	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ชนิดของข้าว วันหยุดชดเชย	
		2 รูปร่างลักษณะของเมล็ดข้าว	
		3 รูปร่างลักษณะของเมล็ดข้าวสาร	
		4 ประโยชน์ของข้าว	
		5 การดูแลและการเก็บรักษาข้าว	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
สิ่งต่างๆรอบตัว	30	โลกสวยด้วยมือเรา	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ความหมาย ประเภทของ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ	
		2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น	
		3 การดูแลสิ่งแวดล้อม	
		4 ประโยชน์และโทษของสิ่งแวดล้อม	
		5 โทษของสิ่งแวดล้อม	
	31	เรารักประเทศไทย	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ธงชาติไทย	
		2 การแต่งกาย(ชุดประจำชาติ)	
		3 การร้องเพลงชาติไทย	
		4 คำทักทาย	
		5 ชนิดของอาหารไทย	
	32	ปลอดภัยในยานพาหนะ	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ความหมายของยานพาหนะ	
		2 ประเภทของยานพาหนะ	
		3 ชื่อของยานพาหนะ	
		4 วิธีเลือกใช้อยานพาหนะที่เหมาะสม	
		5 อันตรายจากยานพาหนะ	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
	33	สาระแห่งสี่สัน	สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1 ชื่อสี่	
		2 ประเภทของสี่	
		3 สี่ที่ได้จากธรรมชาติ	
		4 แม่สี่	
		5 การเลือกใช้สี่อย่างปลอดภัย	
	34	วันขึ้นปีใหม่	สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1 ความสำคัญ ความหมาย	
		2 ขนบธรรมเนียมประเพณี	
		3 การเลือกและจัดหาของขวัญ	
		4 การแสดงความเคารพและอวยพร	
		5 ความหมายของคำว่า ส.ค.ส.	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย	เรื่อง
	35	วันเด็ก วันครู	สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1 ความสำคัญของวันเด็ก	
		2 คำขวัญวันเด็ก	
		3 กิจกรรมวันเด็ก	
		4 หน้าที่ของครู	
		5 กิจกรรมวันครู	
สิ่งต่างๆรอบตัว	36	สร้างฝัณักคิด	สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1 เรียนรู้เรื่องจำนวน	
		2 การวัดเปรียบเทียบสิ่งของ 2 สิ่ง	
		3 เรขาคณิต	
		4 เวลา	
		5 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์	

	37	วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์		สาระที่ ๔ การกระทำอย่างรับผิดชอบ
		1	เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์	
		2	แรงดึงดูดของแม่เหล็ก	
		3	พลังงานในชีวิตประจำวัน	
		4	การสังเกตดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว	
		5	ของเล่นที่อยู่รอบตัวและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ	
	38	การสื่อสารไร้พรมแดน		สาระที่ ๑ ความซื่อสัตย์สุจริต
		1	ความหมายของการสื่อสาร	
		2	อุปกรณ์สำหรับการสื่อสาร	
		3	การติดต่อสื่อสารด้วยอุปกรณ์ต่างๆ	
		4	ประโยชน์ของการสื่อสาร	
		5	ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร	
	39	ท่องแดนอาเซียน		สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1	ธงอาเซียน	
		2	ตราสัญลักษณ์อาเซียน	
		3	คำขวัญอาเซียน	
		4	เพลงอาเซียน	
		5	ภาษาอาเซียน	
สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย		เรื่อง
	40	เรียนรู้วัฒนธรรม		สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1	ศาสนาและวัน	
		2	ชุดแต่งกายประจำชาติ	
		3	อาหารประจำชาติ	
		4	ภาษา/ประเพณีและวัฒนธรรม	
		5	การละเล่น/การแสดงและนิทานประจำชาติ	

สิ่งต่าง ๆ รอบตัว	41	ผู้นำพอเพียง		สาระที่ ๕ เป็นอยู่อย่างพอเพียง
		1	ความพอประมาณ	
		2	ความมีเหตุผล	
		3	ความรอบรู้	
		4	ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี	
		5	คุณธรรมความดี	
	42	หนูน้อยตาวิเศษ		สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1	ประเภทของขยะ	
		2	การคัดแยกขยะ	
		3	การกำจัดขยะที่ถูกวิธี	
		4	ประโยชน์และโทษของขยะ	
		5	การป้องกันและลดการทิ้งขยะ	
	43	วันมาฆบูชา		สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1	ความสำคัญของวันมาฆบูชา	
		2	กิจกรรมที่ปฏิบัติในวันมาฆบูชา	
		3	การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา	
		4	การเวียนเทียน	
		5	การทำบุญตักบาตร	
	44	หนูน้อยปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19		สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1	รู้จักโรคโควิด - 19	
		2	การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	
		3	การดูแลและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคโควิด-19	
		4	การปฏิบัติตนเองในสถานการณ์โควิด-19	
		5	วิถีชีวิตใหม่ new – Normal	

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วย		เรื่อง
	45	เด็กปฐมวัยโตไปไม่โกง		สาระที่ ๓ ความเป็นธรรมทางสังคม
		1	ความซื่อสัตย์สุจริต	
		2	การมีจิตสาธารณะ	
		3	ความเป็นธรรมทางสังคม	
		4	กระทำอย่างรับผิดชอบ	
		5	เป็นอยู่อย่างพอเพียง	
	46	เด็กปฐมวัยไม่จมน้ำ		สาระที่ ๒ มีจิตสาธารณะ
		1	แหล่งน้ำเสี่ยง	
		2	ไม่ใกล้ ไม่ก้ม ไม่เก็บ	
		3	ความปลอดภัยในการเล่นน้ำ	
		4	การปฏิบัติตนเมื่อจมน้ำ	
		5	การปฏิบัติตนหลังการเล่นน้ำ	
	47	โครงการส่งเสริมทักษะทางวิทยาศาสตร์		
	48	โครงการเด็กปฐมวัยไม่ติดรถ		
	49-52	ประเมินพัฒนาการเด็ก		

****โครงการ/โครงการ อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ตามความสนใจของเด็กนักเรียน**

แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวัน ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้หรือนำนวัตกรรมต่างๆมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมสถานศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว ซึ่งจังหวะและเครื่องดนตรีประกอบ ได้แก่ การปรบมือการร้องเพลง การเคาะไม้ กรุ๊งกรั๊ง รำมะนา กลอง กรับ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อฝึกทักษะภาษา ฝึกฟังคำสั่ง และข้อตกลง
3. เพื่อฝึกให้เกิดทักษะในการฟังดนตรี หรือจังหวะต่างๆ
4. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสุนทรีภาพ
5. เพื่อฝึกความจำและเสริมสร้างประสบการณ์
6. เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
7. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม
8. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
9. เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. การเคลื่อนไหวร่างกาย
2. การฟังสัญญาณและการปฏิบัติตามข้อตกลง
3. การฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4. การฝึกจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
5. ความมีระเบียบวินัย
6. การเรียนรู้จังหวะ
7. ความเพลิดเพลินสนุกสนาน
8. การฝึกความจำ
9. การแสดงออก
10. เนื้อหาของหน่วยการสอน

รูปแบบการเคลื่อนไหว

๑. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่นๆต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็กมี ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๑ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ เช่น ปรบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า ขยับมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า

๑.๒ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวซิด

๒. การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยเน้นการทบทวนเรื่องที่ได้รับรู้จากกิจกรรมอื่นและนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ หรือเรื่องอื่นๆ ที่เด็กสนใจ ได้แก่

๒.๑ การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น และการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

๒.๒ การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

๒.๓ การท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการเคลื่อนไหวแบบบริหาร อาจจะมีท่าทางไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบมือ เพลงออกกำลังกาย คำคล้องจองฝนตกพราพรา

๒.๔ การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเองหรืออาจใช้คำถามหรือคำสั่ง หรือใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แดบผ้า ริบบิ้น ถูทราย

๒.๕ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายที่ครูเล่า หรือเรื่องราว หรือนิทาน

๒.๖ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การท่าทางตามคำสั่ง

๒.๗ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

๒.๘ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

จากขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะข้างต้น ผู้สอนควรตระหนักถึงลักษณะของการเคลื่อนไหวโดยการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้ประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ ด้วยการเคลื่อนไหวลักษณะช้าเร็ว นุ่มนวล ท่าทางขึงขัง ร่าเริง มีความสุข หรือเศร้าโศก เสียใจ และเคลื่อนไหวในทิศทางที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กได้เคลื่อนไหวที่อิสระโดยใช้บริเวณที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก ได้แก่ การเคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง ไปข้างซ้ายและขวา เคลื่อนตัวขึ้นและลง หรือหมุนไปรอบตัว โดยให้มีระดับของการเคลื่อนไหวสูง กลาง และต่ำ ในบริเวณพื้นที่ที่เด็กต้องการเคลื่อนไหว

สื่อกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง
2. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ รีบบิ้น แถบผ้า ห่วงหวาย ห่วงพลาสติก ฮูลาฮูป ลูก

ทราย

แนวการจัดการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. เริ่มจากการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวพื้นฐาน เพื่อเป็นการเตรียม โดยการแตะสัมผัสส่วนต่างๆ ของร่างกายสำรวจการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว

2. อธิบายหรือสร้างข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดสัญญาณ การใช้เครื่องให้จังหวะ และการกำหนดจังหวะ เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาณและจังหวะ จะใช้เครื่องเคาะจังหวะเป็นการกำหนดจังหวะให้สม่ำเสมอและชัดเจน อาจจะกำหนด ดังนี้

๒.๑ ให้จังหวะ ๑ ครั้ง สม่่าเสมอ แสดงว่าให้เด็กเดินหรือหรือเคลื่อนไหวไปเรื่อยๆ ตามจังหวะ

๒.๒ ให้จังหวะ ๒ ครั้ง ติดกัน แสดงว่าให้เด็กหยุดการเคลื่อนไหว โดยเด็กจะต้องหยุดนิ่งจริงๆ หากกำลังอยู่ในท่าใด ก็ต้องหยุดนิ่งในท่านั้น จะเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าไม่ได้

๒.๓ ให้จังหวะเร็ว แสดงว่าให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว หรือเคลื่อนที่เร็วขึ้นแต่ไม่ใช่การวิ่งและส่งเสียงดัง บางกิจกรรมอาจจะหมายถึงการเปลี่ยนตำแหน่ง การทำตามคำสั่ง หรือข้อตกลง

๓. ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามความคิด หรือจินตนาการของตนเอง โดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้มากที่สุด ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานในการเคลื่อนไหว ได้แก่ การใช้ร่างกายตนเอง การใช้พื้นที่ การเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ มีระดับและทิศทาง

๔. ให้เด็กทดลองปฏิบัติและปฏิบัติซ้ำเพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวหลากหลายรูปแบบ

๕. หลังจากปฏิบัติกิจกรรมให้เด็กได้พักผ่อนตามอัธยาศัย โดยให้เด็กนั่งกับพื้นห้อง ผู้สอนเปิดเพลงเบาๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้องหรือบริเวณที่ฝึก และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
2. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ครูไม่ควรชี้แนะ
3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน ๕-๖ คน
4. ควรใช้สิ่งของที่หาได้ง่าย เช่น ของเล่น กระดาษ หนังสือพิมพ์ เศษผ้า เชือก ท่อนไม้ ประกอบการเคลื่อนไหวและการให้จังหวะ
5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆหรือเปลี่ยนท่า หรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้งเช่น เมื่อให้จังหวะ ๑ จังหวะ ให้เด็กทำท่าทาง ๑ ท่าทาง ฯลฯ
6. ควรสร้างบรรยากาศอย่าง อิสระช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลิน และรู้สึกสบายสนุกสนาน
7. ควรจัดให้มีรูปแบบของการเคลื่อนไหวที่หลากหลายเพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
8. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมครูไม่ควรใช้วิธีบังคับควรใช้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
9. หลังจากเด็กได้ทำกิจกรรมแล้วต้องให้เด็กได้พักและผ่อนคลายอริยาบถโดยเปิดเพลงจังหวะช้าๆเบาๆ
10. การจัดกิจกรรมควรจัดตามตารางกิจวัตรประจำวันและควรจัดให้เป็นที่น่าสนใจเกิดความสุขสนุกสนาน

๒. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้มีทักษะการฟังการพูด การอ่าน การสังเกต การคิดแก้ปัญหา การใช้เหตุผล โดยการฝึกปฏิบัติร่วมกันและการทำงานเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กเข้าใจการเรียนรู้เนื้อหาและเรื่องราวในหน่วยการจัดประสบการณ์
๒. เพื่อฝึกการใช้ภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว

๓. เพื่อฝึกมารยาทในการฟัง การพูด
๔. เพื่อฝึกความมีระเบียบวินัย
๕. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ผ่านการสังเกต เปรียบเทียบ
๖. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
๗. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบตนเอง
๘. เพื่อฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๙. เพื่อฝึกให้มีลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
๑๐. เพื่อฝึกลักษณะนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม

ขอบข่ายสาระของกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

สาระที่ควรรู้ สาระในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะให้ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสาระที่ควรรู้มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ทั้งนี้มิได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระการเรียนรู้ นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้นอกจากนี้สาระที่ควรรู้อย่างใช้เป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สาระที่ควรเรียนรู้ ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็กธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ดังนี้

๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระมัดระวังรักษา ร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันสถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพ

ของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

๓. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

๔. สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะสี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆรอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งานและการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยี และการสื่อสารต่างๆที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

สื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

1. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า
2. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ต้นไม้ ตุ๊กตาสัตว์
3. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ
4. สื่อ เทคโนโลยี เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์ แม่เหล็ก แวนขยาย เครื่องซิงกล้องถ่ายรูปดิจิตอล
5. สื่อ แหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานศึกษา เช่น แปลงเกษตร สวนผัก สมุนไพร ร้านค้า สวนสัตว์ แหล่งประกอบการในท้องถิ่น

แนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม จัดได้หลายวิธี ได้แก่

1. **การสนทนาหรือการอภิปราย** เป็นการพูดคุย ชักถามระหว่างเด็กกับครูหรือเด็กกับเด็ก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดและการฟัง โดยการกำหนดประเด็นในการสนทนาหรืออภิปรายเด็กจะได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูหรือผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กซักถามโดยใช้คำถามกระตุ้นหรือเล่าประสบการณ์ที่แปลกใหม่ นำเสนอปัญหาที่ท้าทายความคิด การยกตัวอย่าง การใช้สื่อประกอบการสนทนาหรือการอภิปรายควรใช้สื่อของจริง ของจำลอง รูปภาพ หรือสถานการณ์จำลอง

2. การเล่านิทาน และการอ่านนิทาน เป็นกิจกรรมที่ครูหรือผู้สอนเล่าหรืออ่านเรื่องราวจากนิทาน โดยใช้น้ำเสียงประกอบการเล่าแตกต่างกันตามบุคลิกของตัวละคร ซึ่งครูหรือผู้สอนควรเลือกสาระของนิทานให้เหมาะสมกับวัย สื่อที่ใช้อาจเป็นหนังสือนิทาน หนังสือภาพ แผ่นภาพ หุ่นมือ หุ่นนิ้วมือ หรือการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง โดยครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ เช่น ในนิทานเรื่องนี้ตัวละครอะไรบ้าง เหตุการณ์ในนิทานเรื่องนี้เกิดที่ไหน เวลาใด หรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน นิทานเรื่องนี้มีปัญหาอะไรบ้างและเด็กๆ ชอบเหตุการณ์ใดในนิทานเรื่องนี้มากที่สุด

3. การสาธิต เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ เด็กได้อภิปรายและร่วมกันสรุปการเรียนรู้ การสาธิตใน

4. บางครั้งอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครูหรือผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เช่น การเพาะเมล็ดพืช การประกอบอาหาร การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

5. การทดลอง / ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง จากการลงมือปฏิบัติทดลอง การคิดแก้ปัญหา มีลักษณะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะคณิตศาสตร์ ทักษะภาษา ส่งเสริมให้

6. เด็กเกิดข้อสงสัย สืบค้นคำตอบด้วยตนเองผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างง่าย สรุปผลการทดลอง อภิปรายผลการทดลองและสรุปการเรียนรู้ โดยกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ เช่น การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฝึกการสังเกตการณ์ไหลของน้ำ

7. การประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทดลองโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดสอบและปฏิบัติการด้วยตนเองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ต้ม นึ่ง ผัด ทอด หรือการรับประทานสด เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของอาหาร การรับรู้รสชาติและกลิ่นของอาหาร ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสและการทำงานร่วมกัน เช่น การทำอาหารจากไข่

8. การเพาะปลูก เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้การบูรณาการจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยทำความเข้าใจความต้องการของสิ่งมีชีวิตในโลก และช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัวโดยการสังเกต เปรียบเทียบ และการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นพบและเรียนรู้ด้วยตนเอง

9. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่让孩子ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หรือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด สวนสมุนไพร วัด ปรัชญ์ พิพิธภัณฑ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก โดยครูและเด็กได้ร่วมกันวางแผนศึกษาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้การเดินทาง และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการไปศึกษานอกสถานที่

10. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมให้เด็กสมมติตนเองเป็นตัวละคร แสดงบทบาทต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้ความรู้สึกของเด็กในการแสดง เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องราว ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ควรใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติ เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะ รูปคนและสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

11. การร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จังหวะ และการแสดงท่าทางให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง ครูหรือผู้สอนควรเลือกให้เหมาะกับวัยของเด็ก

12. การเล่นเกม เป็นกิจกรรมที่นำเกมการเรียนรู้เพื่อทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

13. การแสดงละคร เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการลำดับเรื่องราวการเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวจากนิทาน การใช้ภาษาในการสื่อสารของตัวละคร เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และทำความเข้าใจ บุคลิกลักษณะของตัวละครที่เด็กสวมบทบาท สื่อที่ใช้ เช่น ชุดการแสดงที่สอดคล้องกับบทบาทที่ได้รับ บทสนทนาที่เด็กใช้ฝึกสนทนาประกอบการแสดง

14. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ครูหรือผู้สอนกำหนด เพื่อให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหา เช่น น้ำท่วม โรคระบาด พบคนแปลกหน้า

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด

2. ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็กและให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิดแสดงความคิดเห็น ฝึกตั้งคำถาม

3. การจัดกิจกรรมอาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เด็กสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น

4. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม หรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้สอนควรใช้คำถามปลายเปิดที่ชวนให้เด็กคิด หลีกเลี่ยงการใช้คำถามที่มีคำตอบ ใช่ ไม่ใช่ หรือมีคำตอบให้เด็กเลือกและผู้สอนควรใช้เวลาเด็กคิดคำตอบ

๕. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็ก และความเหมาะสมของกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การประกอบอาหาร การปลูกพืช อาจใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้

๖. ควรสรุปสิ่งต่างๆที่ได้เรียนรู้ให้เด็กเข้าใจ ซึ่งครูผู้สอน อาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกมการเรียนรู้ แผนภูมิ แผนผังกราฟิก ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๓. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การรับรู้เกี่ยวกับความงาม และส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้กิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยและสอดคล้องกับจุดประสงค์ดังนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือ และตาให้ประสานสัมพันธ์กัน
2. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม
3. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกและความมั่นใจในตนเอง
5. เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคม
6. เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา
๑. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต และการแก้ปัญหา
๒. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ

ขอบข่ายการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. การวาดภาพและระบายสี เช่น การวาดภาพด้วยสีเทียน หรือสีไม้ การวาดภาพด้วยสีน้ำ
2. การเล่นกับสีน้ำ เช่น การหยดสี การเทสี การเป่าสี ละเลงสีด้วยนิ้วมือ
3. การพิมพ์ภาพ เช่น การพิมพ์ภาพด้วยฟีด การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่างๆ
4. การปั้น เช่น การปั้นดินเหนียว การปั้นแป้งปั้น การปั้นดินน้ำมัน การปั้นแป้งขนมปัง
5. การพับ ฉีก ตัด ปะ เช่น การพับใบตอง การฉีกกระดาษเส้น การตัดภาพต่างๆ
6. การปะติดวัสดุ
7. การประดิษฐ์ เช่น การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อย การสาน

สื่อกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1. การวาดภาพและระบายสี

- ๑.๑ สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ

๑.๒ พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)

๑.๓ กระจกดาษ

๑.๔ เลือกลุ่ม หรือผ้ากันเปื้อน

๒. การเล่นกับสี

๒.๑ การเป่าสี มี กระจกดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ

๒.๒ การหยดสี มี กระจกดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ

๒.๓ การพับสี มี กระจกดาษ สีน้ำ พู่กัน

๒.๔ การเทสี มี กระจกดาษ สีน้ำ

๒.๕ การละเลงสี มี กระจกดาษ สีน้ำ แป้งเปียก

๓. การพิมพ์ภาพ

๓.๑ แม่พิมพ์ต่างๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย

๓.๒ แม่พิมพ์จากวัสดุอื่นๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายยาง

๓.๓ กระจกดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ (สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ)

๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่างๆ ไม้ขนาดแป้ง

๕. การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระจกดาษ หรือวัสดุอื่นๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็ก
ปลายมน กาวน้ำหรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ

๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่างๆ มีกล่องกระจกดาษ แกนกระจกดาษ เศษผ้า เศษไหม กาว
กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย

๘. การสาน เช่น กระจกดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว

แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1. เตรียมจัดโต๊ะและอุปกรณ์ให้พร้อม และเพียงพอในการทำกิจกรรม โดยจัดไว้หลายๆ กิจกรรม และ
อย่างน้อย ๓-๕ กิจกรรม เพื่อให้เด็กมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมที่สนใจ

2. ควรสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม เพื่อฝึกให้เด็กมีวินัยในการอยู่ร่วมกัน

3. การจัดให้เด็กทำกิจกรรม ควรให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ และทยอยเข้าทำกิจกรรมโดยจัดโต๊ะละ ๕-๖ คน

4. การเปลี่ยนและหมุนเวียนทำกิจกรรม ต้องสร้างข้อตกลงกับเด็กให้ชัดเจน เช่น หากกิจกรรมใด มีเพื่อนครบจำนวนที่กำหนดแล้ว ให้คอยจนกว่าจะมีที่ว่าง หรือให้ทำกิจกรรมอื่นรอ

5. กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมใหม่ หรือการใช้วัสดุ อุปกรณ์ใหม่ ครูจะต้องอธิบายวิธีการทำ วิธีการใช้ วิธีการทำความสะอาด และการเก็บของเข้าที่

6. เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ควรเตือนให้เด็กเก็บวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เข้าที่ และช่วยกันดูแลห้องให้สะอาด

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรจัดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ให้เด็กทำทุกวัน วันละ ๓-๕ กิจกรรม และให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย ๑-๒ กิจกรรมความสนใจ ควรเน้นกระบวนการทางศิลปะของเด็กและไม่เน้นให้เด็กทำเหมือนกันทั้งห้อง

๒. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก

๓. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาบ จะต้องปาดพู่กันหรือกาบนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาบหรือสีไหลเลอะเทอะ

๔. ควรให้เด็กทำกิจกรรมอิสระ หรือเป็นกลุ่มย่อย เพื่อฝึกการวางแผน และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

๕. ควรแสดงความสนใจ และชื่นชมผลงานของเด็กทุกคน และนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ

๖. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมเดียวทุกครั้ง ควรชักชวนให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทางบวกทุกครั้ง

๗. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาด โดยครูหรือผู้สอนบันทึกเรื่องราวที่เด็กเล่าและวันที่ทำ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและระดับพัฒนาการของเด็ก โดยเขียนด้วยตัวบรรจงและให้เด็กเห็นสีลายมือในการเขียนที่ถูกต้อง

๘. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

๔. กิจกรรมการเล่นตามมุม

กิจกรรมการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์หรือกำหนดเป็นพื้นที่เล่นที่จัดไว้ในห้องเรียน ซึ่งพื้นที่หรือมุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย เด็กอาจจะเลือกทำกิจกรรมที่ครูจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส โดยจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีวินัยเชิงบวก รู้จักการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้อภัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีวินัยรักการอ่าน
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสำรวจ การสังเกต และการทดลอง
6. เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
7. เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับวัย
8. เพื่อส่งเสริมให้เด็กฝึกคิด วางแผน และตัดสินใจในการทำกิจกรรม
9. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
10. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย

ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

1. เปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างอิสระ
2. การจัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ควรจัดอย่างน้อย ๓-๕ มุม ดังตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ดังนี้
 - ๒.๑. มุมบล็อก เป็นมุมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ผ่านการสร้าง
 - ๒.๒. มุมหนังสือ เป็นมุมที่เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จากการฟัง การพูด การอ่าน การเล่าเรื่อง หรือการยืม – คืนหนังสือ
 - ๒.๓. มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว ผ่านการเล่นทดลองอย่างง่าย
 - ๒.๔. มุมเครื่องเล่นสัมผัส เป็นมุมที่เด็กจะได้ฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การสร้างสรรค์ เช่น การร้อย การสาน การต่อเข้า การถอดออก ฯลฯ
 - ๒.๕. มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของแต่ละอาชีพหรือแต่ละหน้าที่ที่เด็กๆ เล่นแบบบทบาท

สื่อกิจกรรมการเล่นตามมุม

1. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่นต่างๆ เช่น

๑.๑ มุมบ้าน

๑) ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เตา กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีด พลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง

๒) เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา

๓) เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง หวี ตลับแป้ง กระຈกขนาดเห็น เต็มตัว

๔) เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่างๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชาย และหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ได้ใช้แล้ว

๕) โทรศัพท์ เตาไรต์จำลอง ที่รีดผ้าจำลอง

๖) ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

๑) เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษผู้ป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุมหมอ

๒) อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๓) เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง

๑.๓ มุมร้านค้า

๑) กล่องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้แล้ว

๒) ผลไม้จำลอง ผักจำลอง

๓) อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๔) ป้ายชื่อร้าน

๕) ป้ายชื่อผลไม้ ผักจำลอง

๒. มุมบล็อก

๒.๑ ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่างๆกัน เช่นบล็อกตัน บล็อกโต๊ะ จำนวนตั้งแต่ ๑๐๐ ขึ้นขึ้นไป

๒.๒ ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้

๒.๓ ภาพถ่ายต่างๆ

๒.๔ ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตาม รูปทรง ขนาด

๓. มุมหนังสือ

- ๓.๑ หนังสือภาพนิทาน หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้นๆ พร้อมภาพ
- ๓.๒ ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- ๓.๓ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื่อ พรม หมอน
- ๓.๔ สมุดเซ็นยืมหนังสือกลับบ้าน
- ๓.๕ อุปกรณ์สำหรับการเขียน
- ๓.๖ อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเสียง แผ่นนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง

๔. มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา

- ๔.๑ วัสดุต่างๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่างๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ
- ๔.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง

แนวการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

1. แนะนำมุมเล่นใหม่ เสนอแนะวิธีใช้ การเล่นของเล่นบางชนิด
2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเล่น
3. ครูเปิดโอกาสให้เด็กคิด วางแผน ตัดสินใจเลือกเล่นอย่างอิสระ เลือกทำกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจของเด็กแต่ละคน
4. ขณะเด็กเล่น/ทำงาน ครูอาจชี้แนะ หรือมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็กได้
5. เด็กต้องการความช่วยเหลือและคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กพร้อมทั้งจดบันทึกพฤติกรรมที่น่าสนใจ
6. เตือนให้เด็กทราบล่วงหน้าก่อนหมดเวลาเล่น ประมาณ ๓ – ๕ นาที
7. ให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะเด็กเล่น ครูต้องสังเกตความสนใจในการเล่นของเด็ก หากพบว่ามุมใด เด็กส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเล่นควรเปลี่ยนหรือจัดสื่อในมุมเล่นใหม่ เช่น มุมบ้าน อาจดัดแปลงหรือเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนเป็นมุมร้านค้า มุมเสริมสวย มุมหมอ ฯลฯ
2. หากมุมใดมีจำนวนเด็กในมุมมากเกินไปควรเปิดโอกาสให้เด็กเลือกเล่นมุมใหม่
3. หากเด็กเลือกมุมเล่นมุมเดียวเป็นระยะเวลานาน ควรชักชวนให้เด็กเลือกมุมอื่นๆ ด้วย เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ด้วย

4. การจัดซื้อหรือเครื่องเล่นในแต่ละมุม ควรมีการทำความสะอาด และสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะ โดยคำนึงถึงลำดับขั้นการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อเคลื่อนไหวร่างกายออกกำลังกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก โดยจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ
2. เพื่อส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี
3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด
4. เพื่อปรับตัว เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. เพื่อเรียนรู้การระมัดระวัง รักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น
6. เพื่อฝึกการตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัว
8. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก ฯลฯ

ขอบข่ายของกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

ลักษณะกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กได้เล่น ได้แก่

1. การเล่นเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น

1. เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น
2. เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก
3. เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น
4. ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
5. ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว
6. เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง

2. การเล่นทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆ ชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่างๆ ได้และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย ฟิมพ์ขนม ที่ตักทราย

ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคาทำขอบกัน เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลี้ยวลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

3. การเล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนกเปรียบเทียบปริมาณ

อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถังที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสียด้านเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

4. การเล่นเกมในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับเด็กเล่น จำลองแบบจากบ้านจริงๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบ ป่าน ของจริงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หม้อ เตา ชาม อ่าง เตาไรต์ เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช้แล้วสำหรับผลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริง ๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆ เพื่อให้เด็กเล่นเกมสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

5. การเล่นในมุมช่างไม้

เด็กต้องการออกแรงเคาะ ตอก กิจกรรมการเล่นในมุมช่างไม้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงาน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

6. การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นเกมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แม่จู้ โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นครูอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ชนะ มาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกละอายใจต่อตนเอง

สื่อกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

1. การเล่นเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น

๑.๑ เครื่องเล่นสำหรับปีนป่ายหรือตาข่ายสำหรับปีนป่าย

๑.๒ เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก

๑.๓ เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น

๑.๔ รวบรวมขนาดเล็กลำหรับเด็ก

๑.๕ ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว

๑.๖ เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง

๒. การเล่นทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่างๆได้และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย พิมพ์ขนม ที่ตักทรายปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคาทำขอบกั้น เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่นนอกจากนี้ควรมีวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลื้อยลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

๓. การเล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนกเปรียบเทียบปริมาณ อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถังที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสื้อผ้าเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

๔. การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับให้เด็กเล่น จำลองแบบจากบ้านจริงๆอาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบ ป่านของจริงที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หม้อ เตา ชาม อ่าง เตาไรต์ เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้า ผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่แล้วสำหรับพลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริงๆบางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆเพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

๕. การเล่นในมุมขางไม้

เด็กต้องการออกแรงเคาะ ตอก กิจกรรมการเล่นในมุมขางไม้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

๖. การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นเกมที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แม่งู โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก/กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นครูอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ชนะมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกล้มเหลวต่อตนเอง

แนวการจัดกิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลง

2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม
3. สาธิตการเล่นเครื่องเล่นสนามบางชนิด
4. ให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจและให้เวลาเล่นนานพอควร
5. ครูควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย (ไม่ควรจัดกิจกรรมพลศึกษา) เช่น การเล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบ้านตุ๊กตา เล่นในมุมช่างไม้ เล่นบล็อกกลวง เครื่องเล่นสนาม เกมการละเล่น เล่นอุปกรณ์กีฬาสำหรับเด็ก เล่นเครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เล่นของเล่นพื้นบ้าน (เดินกะลา ฯลฯ)
6. ขณะเด็กเล่นครูต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมการเล่น การอยู่รวมกันกับเพื่อนของเด็กอย่างใกล้ชิด
7. เมื่อหมดเวลาควรให้เด็กเก็บของใช้หรือของเล่นให้เรียบร้อย
8. ให้เด็กทำความสะอาดร่างกายและดูแลเครื่องแต่งกายให้เรียบร้อยหลังเล่น

ข้อเสนอแนะ

1. หมั่นตรวจตราเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ประกอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและใช้การได้ดีอยู่เสมอ
2. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน อย่างน้อยวันละ ๓๐ นาที
3. ขณะเด็กเล่นกลางแจ้ง ครูต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อระมัดระวังความปลอดภัยในการเล่น หากพบว่าเด็กแสดงอาการเหนื่อย อ่อนล้า ควรให้เด็กหยุดพัก
4. ไม่ควรนำกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามาใช้สอนกับเด็กระดับปฐมวัย เพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย
5. หลังจากเลิกกิจกรรมกลางแจ้ง ควรให้เด็กได้พักผ่อนหรือนั่งพัก ไม่ควรให้เด็กรับประทานอาหารกลางวันหรือดื่มนมทันที เพราะอาจทำให้เด็กอาเจียน เกิดอาการจุกแน่นได้

7. เกมการศึกษา

เกมการศึกษา (Didactic games) เป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญาช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นพื้นฐานการศึกษา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมจะช่วยฝึกทักษะความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำหรับเด็กวัย ๓-๖ ปี มีจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ
2. เพื่อฝึกการแยกประเภท การจัดหมวดหมู่
3. เพื่อส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหา

4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้
5. เพื่อส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
6. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ประเภทของเกมการศึกษา

1. เกมจับคู่ เช่น จับคู่ภาพเหมือน จับคู่ภาพกับเงา จับคู่ภาพกับโครงร่าง จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก จับคู่ภาพที่มีความสัมพันธ์กัน จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม จับคู่ภาพที่สมมาตร จับคู่ภาพแบบอนุกรม ฯลฯ

2. เกมต่อภาพให้สมบูรณ์ (Jigsaws) หรือภาพตัดต่อ
3. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)
4. เกมเรียงลำดับ
5. เกมการจัดหมวดหมู่
6. เกมการศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต้)
7. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)
8. เกมพื้นฐานการบวก
9. เกมหาความสัมพันธ์ตามลำดับที่กำหนด

สื่อเกมการศึกษา

1. เกมจับคู่

เพื่อให้เด็กได้ฝึกสังเกตสิ่งที่เหมือนกันหรือต่างกันซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบภาพต่างๆ แล้วจัดเป็นคู่ๆ ตามจุดมุ่งหมายของเกมแต่ละชุด เกมประเภทจับคู่สามารถแบ่งได้หลายแบบ ดังนี้

- ๑.๑ เกมจับคู่ภาพที่เหมือนกันหรือจับคู่สิ่งของเดียวกัน
- ๑.๒ เกมจับคู่ภาพสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน
- ๑.๓ เกมจับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- ๑.๔ เกมจับคู่ภาพที่สมมาตรกัน
- ๑.๕ เกมจับคู่ภาพที่สัมพันธ์กันแบบอุปมาอุปไมย
- ๑.๖ เกมจับคู่แบบอนุกรม

๒. เกมภาพตัดต่อ

- ๒.๑ ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผลไม้ ผัก
- ๒.๒ ภาพตัดต่อแบบมิติสัมพันธ์

๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ๓.๑ ภาพสิ่งต่างๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ
- ๓.๒ ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน
- ๓.๓ ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

๔. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

- ๔.๑ โดมิโนภาพเหมือน
- ๔.๒ โดมิโนภาพสัมพันธ์

๕. เกมเรียงลำดับ

- ๕.๑ เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- ๕.๒ เรียงลำดับขนาด

๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

แนวการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

1. แนะนำกิจกรรมใหม่
2. สาธิต / อธิบาย วิธีเล่นเกมอย่างเป็นขั้นตอนตามประเภทของเกม
3. ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล
4. ขณะที่เด็กเล่นเกม ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ
5. เมื่อเด็กเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จเรียบร้อย ควรให้เด็กตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง หรือร่วมกันตรวจกับเพื่อน หรือครูเป็นผู้ช่วยตรวจ
6. ให้เด็กนำเกมที่เล่นแล้วเก็บใส่กล่อง เข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งก่อนเล่นเกมชุดอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดประสบการณ์เกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริง เช่น การจัดคู่กระป๋องแ่งที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับกระป๋องแ่งตามลำดับสูง – ต่ำ
2. การเล่นเกมในแต่ละวัน อาจจัดให้เล่นทั้งเกมชุดใหม่และเกมชุดเก่า
3. ครูอาจให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมกับครูที่ละกลุ่ม หรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม
4. ครูอาจให้เด็กที่เล่นได้แล้ว มาช่วยแนะนำกติกาการเล่นในบางโอกาสได้
5. การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเกมการศึกษาตามตารางกิจกรรมประจำวันแล้วอาจให้เด็กเลือกเล่นอิสระในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นตามมุมได้

6. การเก็บเกมที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็กๆ หรือใส่ถุงพลาสติกหรือใช้ยางรัดแยกแต่ละเกม แล้วจัดกล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว อีกทั้งสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเข้าใจยาก เปลี่ยนเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิตเพลิน เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ตามบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

การจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ถ้าหากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีการสนับสนุนอำนวยความสะดวกจากผู้ใหญ่ ภายใต้บรรยากาศที่มีความสุข ไม่เคร่งเครียดด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดหรือยากต่อการปฏิบัติ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้จึงจัดแบ่งเป็น ๓ ด้าน

การจัดการสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและการเรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การจัดการจึงมีเป้าหมายให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอนามัยที่ดี มีพื้นที่ในการตอบสนองการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างคล่องตัว และตอบสนองการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ลักษณะการจัดการจึงเน้นในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย ความอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น ความสะดวกที่ช่วยให้รู้สึกคล่องตัว สดใส กระฉับกระเฉง ความพร้อมของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีลักษณะกายภาพที่ดีคือ มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีอุณหภูมิที่เหมาะสม มีแสงสว่างพอเพียง มีความสงบที่จะทำกิจกรรมอย่างสบายและมีสมาธิ มีที่ให้เก็บวัสดุของใช้และผลงาน มีที่จัดแสดงเพื่อการสื่อสาร

ข้อมูล แต่ละจุดของพื้นที่ที่จะต้องสะดวกในการเข้าออก พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน หลักการสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข โดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่นครุภัณฑ์ ควรจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้เด็กสามารถใช้หรือทำกิจกรรมได้สะดวกด้วยตนเอง

2. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ควรให้มีขนาดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

3. การจัดพื้นที่ในห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสม เลือกที่ตั้งครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ และมุมประสบการณ์ โดยคำนึงถึงทิศทางลม แสงสว่างเพียงพอต่อการทำกิจกรรม ไม่มีแสงแดดส่องรบกวนสายตาเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม ทุกจุดของห้องควรให้เห็นได้โดยรอบ

4. สภาพแวดล้อมในห้องปลอดจากสัตว์ แมลง พืช และสารเคมีที่มีพิษ ครุภัณฑ์ โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ควรเป็นมุมแหลมที่เป็นอันตราย

5. การแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม มีดังนี้

๕.๑ พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- ๑) ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- ๒) ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็กอาจจัดทำ เป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- ๓) ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องครบตามจำนวนเด็ก
- ๔) ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของใช้ส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- ๕) ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๕.๒ พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ควรกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๕.๓ พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน ต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างพอเพียงต่อการ

เรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรีมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ ๑ ชั่วโมง การจัดมุมเล่นต่าง ๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๑) ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นที่และขนาดของห้อง
- ๒) ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุม ตามหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และตามความสนใจของเด็ก
- ๓) ควรจัดให้มีสื่อและผลงานที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้ว จัดวางอยู่ในมุมเล่น เช่น การทดลองอย่างง่าย เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสี เป็นต้น โดยผู้สอนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กเล่น
- ๔) ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้และตามความสนใจของเด็ก
- ๕) ควรสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างวินัยเชิงบวกให้กับเด็ก เช่น สร้างข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย
- ๖) การจัดแสดงผลงานและการเก็บของ ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้
 - จัดให้มีแสดงผลงานเสนอภาพวาด งานเขียนนิสระหรืองานปั้น งานประดิษฐ์ของเด็ก
 - จัดที่แสดงผลงานให้น่าสนใจและสดชื่น
 - ให้เด็กเห็นของแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเห็น
 - ส่งเสริมให้เด็ก ๆ รู้จักเลือกสรรว่าจะทำอะไร จัดแสดงอะไร
 - กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น
 - สอนให้รู้จักจัดของเป็นตามชนิด/ประเภท และเลือกของออกมาใช้ตามความต้องการ
 - สร้างนิสัยในการเก็บของให้เป็นที่เป็นทาง

ตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ที่ควรจัดมีดังนี้

มุมบล็อก

เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปทรงต่าง ๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่าง ๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง นอกจากนี้ควรมีสื่ออื่น ๆ เช่น ยานพาหนะ หรือสัตว์จำลอง ฯลฯ เพื่อประกอบการเล่น

แนวทางการจัด

มุมบล็อกเป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้ เพราะเสี่ยงจากการเล่นก่อกำบังบล็อก อาจรบกวนสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่านหรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้กีดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อก ถ้ากรณีเด็กยังเล่นไม่เสร็จครูและเด็กร่วมกันกำหนดพื้นที่โดยใช้สัญลักษณ์สีหรือเครื่องหมายการจราจรมากันไว้ เพื่อให้เด็กกลับมาเล่นต่อได้

มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมบบริเวณที่เงียบ สำหรับให้เด็กให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน ผู้สอนควรจัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และทำกิจกรรมตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

แนวการจัด

มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบควรจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศสูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เกิดความรักและทะนุทะนอมหนังสือ และทุกสัปดาห์และเลือกหนังสือที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กด้วย

มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็นพ่อแม่ในมุมน้ำ เป็นหมอในมุมนม เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมน้ำร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

แนวทางการจัด

มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อกและอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้าน โดยสังเกตการณ์เล่นและความสนใจของเด็กว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจากมุมนมเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็กเช่นกัน มุมบทบาทสมมติอาจจัดให้เด็กควรหมั่นดูแลและทำความสะอาดทุกสัปดาห์ ไม่เป็นอันตราย และความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

มุมวิทยาศาสตร์ / มุมธรรมชาติ

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก

แนวทางการจัด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ อาจจัดไว้ใกล้มุมหนังสือ สิ่งของที่จัดวาง ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยกับเด็กในขณะที่ใช้หรือเก็บ ควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก ควรจะปรับเปลี่ยนสิ่งของที่นำมาจัดแสดง อาจมีการจำลองการทดลองอย่างง่าย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกบริเวณในสถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย

1. สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทรายพร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนาม สำหรับปีนป่าย การทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอและหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

2. ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นพื้นที่ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

3. บริเวณธรรมชาติ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ แปลงปลูกพืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง หรือเศษวัสดุในท้องถิ่น

4. ห้องปฏิบัติการและอาคารประกอบต่าง ๆ เช่น โรงอาหาร เรือนเพาะชำ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติต่าง ๆ ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมและเรียนรู้ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ เป็นการจัดห้องเรียนตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นการจัดเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเกิดความสะอาดปลอดภัย ราบรื่นจากการทำกิจกรรมในห้องที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมและมีการปฏิบัติต่อกันที่เหมาะสมของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งเด็กและผู้สอน นอกจากนี้ยังรวมถึงกฎ ระเบียบ กติกา ข้อตกลงที่ทุกคนสามารถปฏิบัติ

ร่วมกันได้และเกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน การจัดบรรยากาศด้านจิตภาพจึงมีเป้าหมายเพื่อเด็กได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแห่งความสุข ผู้สอนมีท่าทีที่อบอุ่นให้ความมั่นใจแก่เด็กสนับสนุนให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีสถานที่ที่เด็กสามารถมีความเป็นส่วนตัว หรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพัง ต้องการ

ความสงบ ให้อิสระเด็กในการสื่อสาร เคลื่อนไหว ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งข้อตกลงต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพมีรายละเอียดดังนี้

บุคลิกภาพผู้สอน

บุคลิกภาพผู้สอนช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องได้เป็นอย่างดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิริยามารยาทแบบไทย แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน เต็มใจตอบคำถามของเด็ก พูดกับเด็กด้วยเสียงนุ่มนวลเป็นมิตร และพูดชี้แจงเหตุผลแก่เด็กด้วยน้ำเสียงปกติ

การจัดการชั้นเรียนของผู้สอน

ผู้สอนควรใส่ใจดูแลให้เด็กอยู่ร่วมกันในห้องเรียนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตน มีการสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติตนร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ แนวทางปฏิบัติเมื่อเด็กไม่ทำตามข้อตกลง และแก้ไขปัญหาเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับเด็ก

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับเด็กช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สร้างความมั่นใจในตนเอง และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กด้วยท่าทาง เช่น ยิ้ม สัมผัส ทักทายและพูดกับเด็ก ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ไม่สบาย หรือต้องการกำลังใจ รับฟังเมื่อเด็กพูดด้วย ให้โอกาสเด็กที่ต้องการพูดคุยกับผู้สอน ตอบเมื่อเด็กถาม และยอมรับการช่วยเหลือของเด็ก

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็กในสถานศึกษา จะทำให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเด็กกับเด็ก ผู้สอนควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความรับผิดชอบในการทำงาน ให้เด็กได้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา เช่น การจัดของเล่น การดูแลความสะอาด การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและสถานศึกษา

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา ผู้สอนจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการจัดทำป้ายนิเทศซึ่งมีสาระเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน จัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครอง หรือการสื่อสารผ่านสื่อและเทคโนโลยี กระตุ้นให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองเยี่ยมชั้นเรียนของเด็ก จัดประชุมพบปะระหว่างผู้ปกครองและผู้สอน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครกับทางโรงเรียน

การจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคม เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมที่เกิดจากแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ทางสังคมจากการเล่น การทำกิจกรรมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคมจึงเป็นการจัดการที่ให้ได้ก้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สนับสนุนให้ปฏิบัติตนในลักษณะตนในลักษณะสังคมยอมรับและเกิดทักษะทางสังคม มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

สนับสนุนให้เกิดการแบ่งปันกันทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก พื้นที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น การกำหนดข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบต่าง ๆ การแบ่งหน้าที่ การฝึกการมีวินัยในตนเองการเรียนรู้ของเด็กที่ได้ปฏิสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมทั้งด้านวัตถุและบุคคล ผู้สอนจะต้องพยายามจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น กับสิ่งของและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่าง ๆ และผู้สอนจะต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้พัฒนาทั้งร่างกายและสังคม โดยการเตรียมสื่อ วัสดุที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด ให้เด็กได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและกระบวนการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การที่เด็กอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นตัวกลางกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด การเรียนรู้ของเด็กอายุ ๓-๖ ปี จำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริงหรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมองเห็น จับต้องได้ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อเข้าสู่อายุที่สูงขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็น ของเล่นที่เลียนแบบของจริง นิทานและเพลง ดังนี้

1. ของเล่น

ของเล่นเป็นสิ่งที่ประกอบการเล่นของเด็ก ของเล่นช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความมั่นใจในการเล่นของเล่นอาจจัดทำขึ้นเองจากวัสดุ สิ่งของ เศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันหรือเป็นการเลือกซื้อของเล่นที่มีขายในท้องตลาด ซึ่งการจัดหาของเล่นให้เด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและเหมาะกับวัยของเด็ก

๑.๑ ลักษณะของเล่นเด็ก ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็ก เป็นเป็น

๑.๑.๑ ของจริง เป็นของเล่นที่เป็นสิ่งของหรือเครื่องใช้ในชีวิตจริง ของจริงที่เด็กเล่นได้ เช่น ข้อน ถ้วย ขามพลาสติก หม้อ จาน

๑.๑.๒ ของเล่นเลียนแบบของจริง เป็นของเล่นที่ทำขึ้นให้รูปแบบเหมือนของจริงที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน อาจทำจากวัสดุประเภทไม้ พลาสติก โลหะ หรือกระดาษก็ได้ เช่น ตุ๊กตาสัตว์ขนอ่อนนุ่ม ตุ๊กตาคณ ลูกบอลเด็กเล่น รถของเล่นของเล่นเครื่องครัว/เครื่องใช้ในบ้าน

๑.๑.๓ ของเล่นสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่ทำขึ้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว สามารถประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นอะไรก็ได้ตามความต้องการหรือจินตนาการของผู้เล่น เช่น ตัวต่อพลาสติก พลาสติกสร้างสรรค์ บล็อกพลาสติก/ไม้ วัสดุที่ใช้ในการวาดภาพ/การปั้น/การประดิษฐ์

๑.๑.๔ ของเล่นเพื่อการศึกษา เป็นของเล่นที่ทำขึ้น มีรูปแบบช่วยพัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะกล้ามเนื้อ ประสานสัมพันธ์กับตา ทักษะการคิด เช่น ไม้บล็อก เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน

๑.๑.๕ ของเล่นพื้นบ้าน เป็นของเล่นที่ทำขึ้นจากวัสดุตามธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย เช่น โมบายล์ปลาตะเพียน ใบลาน ตะกร้อใบลาน ตุ๊กตาสัตว์ทำจากฟาง กังหันลมใบตาล ล้อกลิ้งไม้ไผ่ นก/ตุ๊กตาสานใบมะพร้าว กะลารองเท้า ปี่ใบมะพร้าว และปั้นดินเหนียวรูปสัตว์

๑.๒ ประเภทของเล่นเด็ก ของเล่นเด็กมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้เล่น แบ่งเป็น

๑.๒.๑ ของเล่นฝึกประสาทสัมผัส เป็นของเล่นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองเห็น ได้ยิน และสัมผัส เช่น ของเล่นมีผิวสัมผัสเรียบ-ขรุขระ ของเล่นหยิบจับไว้ในมือได้ เสียงเพลง

๑.๒.๒ ของเล่นฝึกการเคลื่อนไหว เป็นของเล่นหยิบที่เคลื่อนที่ไปมาได้ กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อแขน ขา เช่น ลูกบอล ของเล่นลากจูงได้ ของเล่นไถลาน ของเล่นมีล้อเลื่อน

๑.๒.๓ ของเล่นฝึกความสัมพันธ์มือ ตา เป็นของเล่นที่ฝึกให้เด็กได้พัฒนาการประสานสัมพันธ์ ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและตาอย่างมีจุดหมาย เช่น กระดานซ่อนตอก กล้องหยอดรูปทรง ของเล่นร้อยลูกปัดเม็ดโต ของเล่นร้อยเชือกตามรู ของเล่นผูกเชือก/รูปชิป/ติดกระดุม

๑.๒.๔ ของเล่นฝึกภาษา เป็นของเล่นที่ช่วยในการฟัง การสื่อสารทางด้านการฟัง การพูดเล่าเรื่อง เช่น หนังสือภาพ นิทาน เทป เพลงเด็ก เครื่องดนตรี หุ่นมือ

๑.๒.๕ ของเล่นฝึกการสังเกต เป็นของเล่นฝึกทักษะการเปรียบเทียบ การจำแนกหรือจัดกลุ่ม เช่น ของเล่นรูปทรงเลขาคณิต แผ่นภาพจับคู่ บล็อกต่างสีต่างขนาด

๑.๒.๖ ของเล่นฝึกการคิด เป็นของเล่นสอนให้เด็กมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหา คิดใช้เหตุผล ภาพตัดต่อ ตัวต่อ ภาพปริศนา บล็อกไม้

๑.๒.๗ ของเล่นฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้สร้างจินตนาการตามความนึกคิด หรือบทบาทสมมติ เช่น บล็อกไม้ ตัวต่อ ของเล่นเครื่องครัว ของเล่นร้านค้า ของเล่นเครื่องมือแพทย์

๑.๓ การเลือกของเล่นเด็ก หลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึงมีดังนี้

๑.๓.๑ ความปลอดภัยในการเล่น ของเล่นอาจทำด้วยไม้ ผ้า พลาสติก หรือโลหะที่ไม่มีอันตรายเกี่ยวกับผิวสัมผัสที่แหลมคมหรือมีชิ้นส่วนที่หลุดหรือแตกหักง่าย ตลอดจนทำด้วยวัสดุที่ไม่มีพิษภัยต่อเด็กในสิ่งที่ทาหรือส่วนผสมในการผลิต มีขนาดไม่เล็กเกินไปจนทำให้เด็กกลืนหรือหยิบใส่รูจมูกหรือเข้าปากได้ รวมทั้งมีน้ำหนักพอเหมาะที่เด็กสามารถหยิบเล่นได้

๑.๓.๒ ประโยชน์ในการเล่น ของเล่นที่ควรช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากรู้ อยากเห็น มีสีสัน สวยงาม สะดุดตาเด็ก มีการออกแบบที่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการที่จะเล่นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์หรือแก้ปัญหาช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวและการใช้มือได้อย่างคล่องแคล่วทั้งยังเสริมสร้างการพัฒนาประสาทมือและตาให้สัมพันธ์กัน

๑.๓.๓ ประสิทธิภาพในการใช้เล่น ของเล่นที่เหมาะสมในการเล่นควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับอายุและความสามารถตามพัฒนาการของเด็ก ของเล่นที่ยากเกินไปจะบั่นทอนความสนใจในการเล่นของเด็ก และทำให้เด็กรู้สึกท้อถอยได้ง่าย ส่วนของเล่นที่ง่ายเกินไปก็ทำให้เด็กเบื่อไม่อยากจะเล่นได้นอกจากนี้ของเล่นควรทำให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความแข็งแรงทนทานและปรับเปลี่ยนดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส หลายรูปแบบหรือเล่นได้หลายคน

๑.๓.๔ ความประหยัดทรัพยากร ของเล่นที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงหรือผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีตราเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมทั่วไป หากแต่เป็นวัสดุของหรือของเล่นที่สามารถจัดหาได้ง่าย มีราคาย่อมเยา และมีอยู่ในท้องถิ่นนั้น โดยหาซื้อได้ง่ายหรือทำขึ้นเองได้จากภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. นิทาน

นิทานเป็นสื่อ เครื่องมือ และวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาเด็ก การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับหนังสือ ถือเป็นการบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านหนังสือในเด็กได้อย่างแยบยล

๒.๑ ประโยชน์ของนิทาน นิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้านดังนี้

๒.๑.๑ ด้านร่างกาย การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กจะได้บริหารร่างกายตามเรื่องราวของนิทาน ทำให้ อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแข็งแรง

๒.๑.๒ ด้านอารมณ์ จิตใจ การอ่านให้หนังสือให้เด็กฟังจะรู้สึกสนุกสนานมีความสุขที่ได้ฟังเรื่องราวหรือ ท่องบทกลอนและแสดงท่าทางอย่างอิสระตามความต้องการ เด็กจะมีอารมณ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒.๑.๓ ด้านสังคม สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบด้าน

๒.๑.๔ ด้านสติปัญญา การอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำ จำประโยค และเรื่องราวใน หนังสือได้ รู้จักเลียนแบบคำพูด เข้าใจความหมายของเรื่องที่จะอ่าน รู้จักคิดและรู้จักจินตนาการ

๒.๒ วิธีการเล่านิทานและเรื่องราวสำหรับเด็ก

เมื่อเลือกนิทานเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยของเด็กได้แล้ว วิธีการเล่านิทานหรือเรื่องราวเพื่อให้เกิด ความสนใจติดตามฟังเนื้อเรื่องจนจบ จำเป็นต้องทำให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะเล่าด้วย ในการเล่าเรื่องนิทานที่นิยม ใช้มี ๒ วิธี ดังนี้

๒.๒.๑ การเล่าเรื่องโดยไม่มีอุปกรณ์ เป็นการเล่านิทานด้วยการบอกเล่าด้วยน้ำเสียงและลีลาของผู้เล่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) การขึ้นต้นเรื่องที่จะเล่าควรดึงดูดความสนใจเด็ก โดยค่อย ๆ เริ่มเล่าด้วยเสียงพูดที่ชัดเจน ลีลาของ การเล่าช้า ๆ และเริ่มเร็วขึ้นจนเป็นการเล่าด้วยจังหวะปกติ

๒) ระดับเสียงที่ใช้ควรดัง และประโยคที่เล่าควรแบ่งเป็นประโยคสั้น ๆ แต่ได้ใจความ การเล่าควร ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเว้นจังหวะการเล่าให้นานและจะทำให้เด็กเบื่อ อีกทั้งไม่ควรมีคำถามหรือคำพูดอื่น ๆ ที่เป็นการขัดจังหวะทำให้เด็กหมดสนุก

๓) การใช้น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ควรแสดงให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวละคร ไม่ควรพูดน้อย ๆ เรื่อย ๆ เพราะทำให้ขาดความตื่นเต้น

๔) การนั่งเล่าเรื่อง ควรจัดหาเก้าอี้นั่งให้เหมาะกับระดับสายตาเด็ก ควรเว้นระยะห่างของการนั่ง เพศิณหน้าเด็กพอประมาณที่จะสามารถสบตาเด็กขณะเล่าเรื่องได้ทั่วถึง

๕) การใช้เวลาไม่ควรเกิน ๒๐ นาที โดยสังเกตจากท่าทางการแสดงออกของเด็กซึ่งไม่ได้ให้ความสนใจ จดจ่อกับเรื่องที่เล่า

๖) การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและวิจารณ์เรื่องที่เล่า ควรใช้คำถามสอบถาม ความคิดของเด็กเกี่ยวกับ กับเรื่องราวที่ได้ฟัง ให้เด็กมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นภายหลังที่เรื่องเล่าจบลง

๒.๒.๒ การเล่าเรื่องโดยมีอุปกรณ์ช่วย อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยในการเล่าเรื่องมีหลายประเภท ได้แก่

- ๑) สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งสามารถนำมาเล่าเรื่องราวประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อุปกรณ์ที่เป็นสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สัตว์ พืช บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ ข้าว และเหตุการณ์ ตลอดจนสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ
- ๒) วัสดุเหลือใช้ สิ่งของที่ไม่เป็นที่ต้องการแต่ยังมีประโยชน์ เช่น ภาพจากหนังสือ นิตยสาร กิ่งไม้ กล้องกระดาษ สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องได้
- ๓) ภาพใช้รูปที่มีเรื่องราวเล่าได้ เช่น ภาพที่มีเรื่องราวรวมอยู่ในแผ่นเดียวหรือทำเป็นแผ่นภาพพลิกหลายๆแผ่น ขนาดใหญ่พอควรและมีเนื้อเรื่องเขียนไว้ด้านหลัง
- ๔) หุ่นจำลองใช้หุ่นที่ทำด้วยผ้าหรือกระดาษทำเป็นละครหุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก
- ๕) สไลด์ประกอบการเล่าเรื่อง ใช้ภาพถ่ายเป็นสไลด์แผ่นฉายที่ละภาพ
- ๖) หน้ากากทำเป็นรูปตัวละคร ใช้วัสดุทำเป็นหน้ากากรูปตัวละครต่าง ๆ
- ๗) เทปนิทานหรือเรื่องราว ใช้การเปิดเทปที่มีเสียงเล่าเรื่องราว
- ๘) นิ้วมือประกอบการเล่าเรื่อง ใช้นิ้วมือเคลื่อนไหวเป็นตัวละครต่าง ๆ

๒.๓ การอ่านนิทาน

การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้สอน เพราะหนังสือคืออาหารสมอง และอาหารใจ หนังสือคือความสุข หนังสือคือเพื่อน หนังสือคือแหล่งเรียนรู้ของเด็กไปตลอดชีวิต การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็ก จึงเป็นการสร้างพื้นฐานสำคัญของชีวิตให้เด็ก เด็กจะรู้สึกพอใจและมีความสุขมากในขณะที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟัง และจะเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นคนรักหนังสือ และรักการอ่าน

การอ่านนิทานให้เด็กฟัง คือ การอ่านหนังสือที่ไม่ปล่อยให้เด็กเดินทางไปคนเดียวหรือเป็นผู้รับฟังเพียงอย่างเดียว แต่ผู้สอนต้องมีส่วนร่วมไปกับเด็กด้วย นิทานเป็นสื่อสำหรับผู้สอนในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี เด็กที่เติบโตมาด้วยอาหารหล่อหลอมให้ฟังนิทาน มักจะเป็นเด็กที่ใช้ภาษาได้ดีมากกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่ไม่ได้ถูกหล่อหลอมด้วยหนังสือหรือนิทาน อีกทั้งเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านจะมีพัฒนาในด้านอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็วตามมา เช่น สมอง พฤติกรรม และอารมณ์ที่ดี

แหล่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ เป็นแหล่งการศึกษาตามความสนใจและความต้องการตามอัธยาศัย ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน การสืบเสาะหาความรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การเสริมประสบการณ์ด้วยประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยขอเสนอ

แหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดในชุมชนและธรรมชาติ ดังนี้

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เช่น อุทยานการศึกษาในวัดและในชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขา หอสมุด ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอีกประเภทหนึ่ง เป็นสถาบันของชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญในวัด หรือศาสนาสถาน ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณี ตลาดร้านขายของชำ ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนชาวบ้าน ลานนวดข้าว สถานีอนามัย ป่าทุกแห่งล้วนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดกว้างสร้างบรรยากาศและจิตนาการการเรียนรู้ของเด็ก

แหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

๑. ห้องสมุด/ห้องศูนย์สื่อการเรียนรู้
๒. แปลงผัก/สวนดอกไม้
๓. ห้องครัว/โรงอาหาร

แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่

๑. วัดเข้มทอง
๒. คลองบางหอย
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสมบูรณ์
๔. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
๕. ศูนย์วิทยาศาสตร์
๖. ศูนย์นิเวศลิยร์
๗. อาชีพและสถานที่สำคัญในชุมชน
๘. สถานีรถไฟและศูนย์ทหารเรือโยธา
๙. สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดนครนายก
๑๐. โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์
๑๑. พุทธสถานจีเต็กลิ้ม
๑๒. ศูนย์วิจัยข้าว

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิธีการประเมินที่เหมาะสมได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนาหรือสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก และสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่เพียงใด ผู้สอนควรวางแผนและพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างไรต่อไป โดยมีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรยึดหลัก ดังนี้

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ การวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ เป็นภารกิจหนึ่งของผู้สอนโดยเริ่มต้นจาก

1.1 นำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติด้วยการออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้สอนต้องวางแผนและออกแบบว่าในแต่ละวัน แต่ละกิจกรรมจะสังเกตพฤติกรรมใด สังเกตเด็กคนใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลต่อไป

2. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านตามหลักการนี้ คือ การประเมินพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องนั่นเอง

3. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี จุดมุ่งหมายของการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลให้เต็มศักยภาพทั้งนี้ ความน่าเชื่อถือของผลการประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของเด็กเป็นระยะ ๆ ตลอดปีการศึกษามีจำนวนครั้งในการสังเกตพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอก่อนจะสรุปหรือให้ระดับคุณภาพของพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละวัน

4. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีที่หลากหลาย**ไม่ควรใช้แบบทดสอบ**เนื่องจากแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็ก ทั้งการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา การเล่นและการเรียนรู้ของเด็กภายใต้

บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้นการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ หรือการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้วยวิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์จากผลงานเด็ก จึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กวัยนี้ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้แบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอในการเขียนตอบ เพื่อประเมินพัฒนาการเด็กวัยนี้

5. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนตามสภาพที่พึงประสงค์ที่รวบรวมได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ผู้สอนต้องนำไปเทียบเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมจัดทำข้อมูลสารสนเทศในระดับห้องเรียนว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการใดบ้างเป็นจุดเด่นหรือควรได้รับการส่งเสริม และนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับผู้ปกครองในการเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคลต่อไป

แนวทางการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว สุขอนามัย ที่ีตรวมถึงการใช้มือกับตาที่ประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขอนามัย สุขอนามัยที่ดี การรู้จักความปลอดภัย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นความสามารถในการแสดงอารมณ์และความรู้สึกโดยเด็กรู้จักควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถ และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้จักถูกผิด ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัด อดออม และพอเพียง

3. พัฒนาการด้านสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ปรับตัวในการเล่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ รู้กาลเทศะ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเด็กอื่น รู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่น รู้จักรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง

การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระงับภัยจากคนแปลกหน้าและสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักษาความเป็นไทย การยอมรับ ความเหมือนความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม ด้วยการรับรู้ สังเกต จดจำ วิเคราะห์ รู้คิด รู้ เหตุผล และแก้ปัญหา ทำให้สามารถปรับตัวและเพิ่มทักษะใหม่ ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมาย และการกระทำ เด็กวัยนี้สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุหรือสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อย ๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีแต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูก จากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยมี โอกาสการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการสนทนา ตอบคำถาม เล่าเรื่องนิทานและกิจกรรม ต่าง ๆ

การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องในผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตาม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

สำหรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยใช้เป็นจุดหมายในการพัฒนาและประเมินเด็กให้บรรลุตามความมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ จำนวน 12 ข้อ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

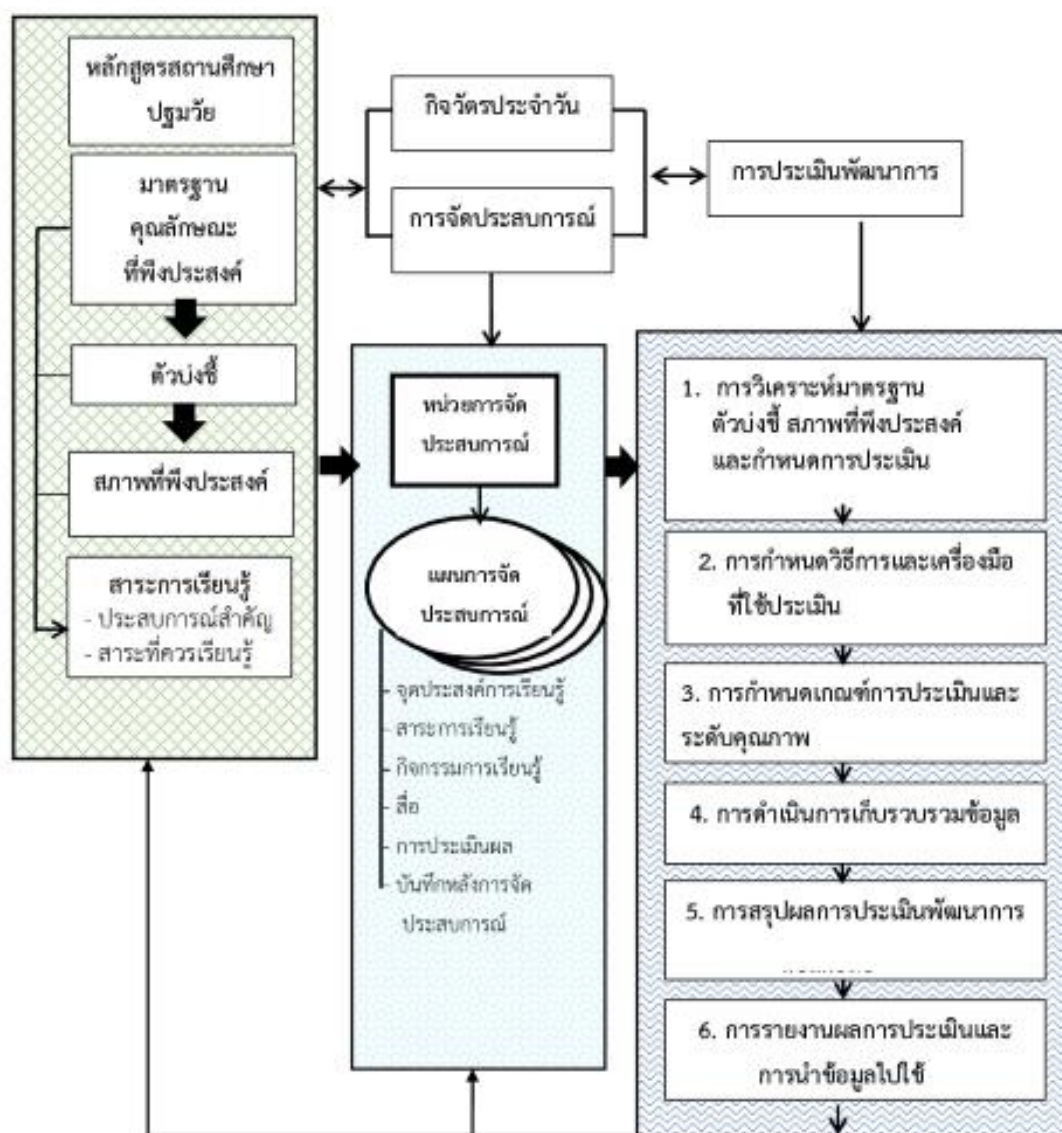
มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กับการประเมินพัฒนาการแสดงโดยแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

กับการประเมินพัฒนาการ

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น เกิดขึ้นในห้องเรียนขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และการกำหนดประเด็นการประเมิน

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่จะประเมินจากการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการและการตรวจสอบทบทวนความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเชื่อมโยง อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ ได้มีวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีที่สอดคล้องของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ และกำหนดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม หรือใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามที่สถานศึกษากำหนดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

1.2 การกำหนดประเด็นการประเมิน เป็นการกำหนดพัฒนาการที่ต้องการประเมิน คือ สภาพที่พึงประสงค์ที่มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเชื่อมโยงไปยังจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันดังนั้นประเด็นการประเมินจึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

เมื่อกำหนดประเด็นการประเมินได้แล้วให้พิจารณาว่าในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สามารถเก็บข้อมูลการประเมินได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และจากกิจวัตรประจำวันโดยการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากจัดกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เนื่องจากกิจวัตรประจำวันของเด็กเป็นสิ่งที่ปฏิบัติเป็นประจำซ้ำๆ จนเกิดเป็นทักษะและมีการพัฒนาจนเป็นลักษณะนิสัย

2. การกำหนดวิธีการเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เมื่อผู้สอนกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการได้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ ครูผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก ฯลฯ วิธีการที่ครูผู้สอน

เลือกใช้ต้องมากกว่า 2 วิธีการ หรือใช้วิธีการหลากหลาย ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึก แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ 1) การสังเกตแบบเป็นทางการ คือ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และ 2) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ คือ การสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น ครูผู้สอนต้องจดบันทึกสิ่งที่รวบรวมได้จากการสังเกตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจน และสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัยสามารถใช้แบบง่าย ๆ ดังนี้

1) แบบบันทึกพฤติกรรมแบบเป็นทางการ โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องการสังเกต (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้) ระบุชื่อนามสกุลเด็ก วัน เดือน ปี เกิดไว้ล่วงหน้า รวมถึงชื่อผู้ทำการสังเกต ดำเนินการสังเกตโดยบรรยายพฤติกรรมเด็กที่สังเกตได้ตามประเด็น ผู้สังเกตต้องบันทึกวัน เดือน ปีที่ทำการสังเกตแต่ละครั้ง ข้อมูลการสังเกตที่ครูผู้สอนบันทึกลงในแบบบันทึกพฤติกรรมนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น และทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น มีความต้องการ มีความสนใจหรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง

2) แบบบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ เป็นการบันทึกพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือจากการจัดประสบการณ์ที่จัดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน โดยระบุชื่อนามสกุล วัน เดือน ปีเกิดเด็ก ผู้สังเกต วัน เดือน ปีที่บันทึก อาจบันทึกโดยการใช้อะไรก็ได้ ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ซึ่งจะเน้นเฉพาะเด็กรายกรณีที่ต้องการศึกษา ควรมีรายละเอียดและข้อมูลที่ชัดเจน ครูผู้สอนควรบรรยายสิ่งที่เด็กทำได้มากกว่าสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ และวิเคราะห์ประเด็นการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ ข้อมูลในการบันทึกต้องเป็นไปตามความเป็นจริง ซึ่งข้อดีของการบันทึกประจำวัน คือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยให้ครูผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลสำหรับวินิจฉัยเด็กได้ชัดเจนขึ้นว่าสมควรได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง และเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ของครูให้ดียิ่งขึ้น

3) แบบสำรวจรายการ โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องสำรวจ (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้) ระบุชื่อนามสกุลเด็ก วัน เดือน ปี เกิดไว้ล่วงหน้ามีการกำหนดรายการพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจจะละเอียดขึ้น และกำหนดเกณฑ์ในการสำรวจพฤติกรรม เช่น ปฏิบัติ-ไม่ปฏิบัติ ทำได้-ทำไม่ได้ เป็นต้น ช่วยให้ครูสามารถบันทึกได้สะดวกขึ้น ควรมีการสำรวจพฤติกรรมในเรื่องเดียวกันในเรื่องเดียวกันอย่างน้อย 3 ครั้ง เพื่อยืนยันว่าเด็กทำได้จริง

ข้อพึงระวังในการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก

ระหว่างการสังเกต **ไม่ควร** แปลความพฤติกรรมของเด็ก ให้สังเกตการแสดงออกของเด็กที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และร่างกายหรือการสัมผัส การแปลความจะดำเนินการหลังเสร็จสิ้นการสังเกตในส่วนของการบันทึก ครูอาจบันทึกย่อหรือทำสัญลักษณ์ไว้ และบันทึกเป็นหลักฐานทันทีเมื่อมีเวลา

2.2 การบันทึกการสนทนา เป็นการบันทึกการสนทนาทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อประเมินความสามารถ ในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก ความสามารถในการคิดรวบยอด การแก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน โดยระบุ ชื่อ นามสกุล อายุเด็ก ภาคเรียนที่ และกิจกรรมที่ใช้ สนทนา ช่องที่ใช้ในการบันทึกในแบบสนทนาให้ระบุ วัน เดือน ปี/คำพูดของเด็ก/ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

2.3 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ครูผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ครูผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ ครูผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์กำหนดคำพูด/คำถามที่จะพูดกับเด็ก ควรเป็นคำถามที่เด็กสามารถตอบได้หลากหลายไม่มีผิด/ถูก

การปฏิบัติขณะสัมภาษณ์ ครูผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสร้างสภาพแวดล้อม ที่อบอุ่นไม่เคร่งเครียด ใช้คำถามที่กำหนดไว้ถามเด็กทีละคำถาม ให้เด็กมีโอกาสดูคิดและมีเวลาในการตอบคำถามอย่างอิสระ ใช้ระยะเวลาสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน 10 นาที

หลังการสัมภาษณ์ การบันทึกในแบบสัมภาษณ์ ให้บันทึกคำพูดของเด็กตามความเป็นจริง หลังเสร็จการสัมภาษณ์ครูผู้สอนค่อยพิจารณาข้อมูลจากคำพูดเด็กและลงความคิดเห็น ที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

2.4 สารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมินพัฒนาการ

การจัดทำสารนิทัศน์ (Documentation) เป็นการจัดทำข้อมูลที่เป็นหลักฐานหรือแสดงให้เห็นร่องรอยของการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งหลักฐานและข้อมูลที่บันทึกเป็นระยะ ๆ จะเป็นข้อมูลอธิบายภาพเด็ก สามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สารนิทัศน์จึงเป็นการประมวลผลที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดประสบการณ์ของครูและร่องรอยผลงานของเด็ก จากการทำกิจกรรมที่สะท้อนถึงพัฒนาการในด้านต่าง ๆ การจัดทำสารนิทัศน์จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

1. **พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล** เช่น การเก็บชิ้นงานหรือภาพถ่ายเด็กขณะทำกิจกรรมมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในงานที่เด็กทำ เป็นต้น

2. **การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ** เช่น การสอนแบบโครงการ (Project Approach) สามารถให้สารนิทัศน์เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กและการสะท้อนตนเองของครู รูปแบบการบรรยายเรื่องราวจึงมีหลายรูปแบบ อาจได้จากการบันทึกการสนทนาระหว่างเด็กกับครู เด็กกับเด็ก การบันทึกของครู การบรรยายของพ่อแม่ผู้ปกครองในรูปแบบหนังสือหรือจดหมาย แม้กระทั่งการจัดแสดงบรรยายสรุปให้เห็นภาพการเรียนรู้ทั้งหมด

3. **การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก** เช่น ใช้แบบสังเกตพัฒนาการ การบันทึกสั้น

4. **การสะท้อนตนเองของเด็ก** เป็นคำพูดหรือข้อความที่สะท้อนความรู้ ความเข้าใจความรู้สึจากการสนทนา การอภิปราย แสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรม ซึ่งอาจบันทึกด้วยเทคโนโลยีบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพ

5. **ผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม** ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตนิสัยของเด็ก ครูสามารถนำผลงานของเด็กมาใช้พิจารณาพัฒนาการและกระบวนการทำงานของเด็ก ครูส่วนใหญ่มักจะเก็บผลงานการเขียนและผลงานศิลปะ อย่างไรก็ตามครูควรเก็บผลงานหลากหลายประเภทของเด็ก เช่น ภาพเขียน การร่วมระดมความคิดและเขียนออกมาในลักษณะใยแมงมุม การแสดงออกทางดนตรี การก่อสร้างในรูปแบบต่าง ๆ ตัวอย่างคำพูด เป็นต้น ซึ่งจะประโยชน์ในการเก็บข้อมูลหลักฐานเพื่อประเมินการเรียนรู้และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยข้างต้น

2.5 **การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก** เป็นการประเมินการเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็ก ซึ่งการพิจารณาการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก สำหรับแนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

2.5.1 การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม

การประเมินพัฒนาการ

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วน บางคนผอม บางคนร่างใหญ่ บางคนร่างเล็ก
2. ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่าง แต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว
3. กรรมพันธุ์ เด็กมีรูปร่างเหมือนพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง ถ้าพ่อหรือแม่เตี้ย ลูกอาจเตี้ยและกรณีนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้มักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย
4. ช่วงครึ่งหลังของเด็กขวบปีแรก น้ำหนักจะขึ้นช้า เนื่องจากหิวเล่นมากขึ้น และความอยากอาหารลดลง

2.5.2 การตรวจสอบสุขภาพอนามัย เป็นการตรวจสอบที่แสดงคุณภาพชีวิตของเด็กโดยพิจารณาความสะอาด สิ่งผิดปกติของร่างกายที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก

3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้านในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การผ่านตัวบ่งชี้และสามารถคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นในระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาควรกำหนดในลักษณะเดียวกัน สถานศึกษาสามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่จะประเมิน เป็นระบบตัวเลข เช่น 3,2,1 หรือ เป็นระบบที่ใช้คำสำคัญ เช่น ดี,พอใช้,ควรส่งเสริม ตามที่สถานศึกษากำหนด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพ

ระบบตัวเลข	ระบบที่ใช้คำสำคัญ	ความหมาย
3	ดี	ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุ เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์
2	พอใช้	ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุ เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์ โดยมีการกระตุ้น
1	ควรส่งเสริม	ไม่ปรากฏพฤติกรรมตามช่วงอายุที่เป็นไปตามสภาพที่พึงประสงค์

ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สถานศึกษาอาจกำหนดคำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพของสภาพที่พึงประสงค์
ของพัฒนาการแต่ละด้านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8 คำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพ

ด้านร่างกาย : กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
3 หรือ ดี	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัวได้อย่างคล่องแคล่ว
2 หรือ พอใช้	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องโดยเสียการทรงตัวเป็นบางครั้ง
1 หรือ ควรส่งเสริม	กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องไม่ได้

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านอารมณ์ : สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
3 หรือ ดี	แสดงสีหน้า ท่าทางสนใจ และมีความสุขขณะทำงานทุกช่วงกิจกรรมศิลปะ
2 หรือ พอใช้	แสดงสีหน้า ท่าทางสนใจ และมีความสุขขณะทำงานบางช่วงกิจกรรมศิลปะ
1 หรือ ควรส่งเสริม	ไม่แสดงสีหน้า ท่าทางสนใจ ขณะทำงานทุกช่วงกิจกรรมศิลปะ

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสังคม : ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและเพียงพอด้วยตนเอง

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
3 หรือ ดี	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและเพียงพอตามความจำเป็นทุกครั้ง
2 หรือ พอใช้	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและเพียงพอตามความจำเป็น เป็นบางครั้ง
1 หรือ ควรส่งเสริม	ใช้สิ่งของเครื่องใช้เกินความจำเป็น

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสติปัญญา : เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
3 หรือ ดี	เขียนชื่อของตนเองตามแบบได้ ตัวอักษรไม่กลับหัว ไม่กลับด้าน ไม่สลับที่ และเขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองได้
2 หรือ พอใช้	เขียนชื่อของตนเองตามแบบได้ ตัวอักษรกลับหัว กลับด้านหรือสลับที่ มีความพยายามที่จะเขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง
1 หรือ ควรส่งเสริม	เขียนชื่อตนเองไม่ได้ หรือเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่เป็นตัวอักษร

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินพัฒนาการแล้วควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการประเมินสภาพที่พึงประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ ผู้สอนควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ 1 ตัวควรได้รับการประเมินพัฒนาการอย่างน้อย 2 ครั้งต่อ 1 ภาคเรียน ระยะแรกควรเป็นการประเมินพัฒนาการทางสภาพที่พึงประสงค์จึงเป็นการสะสมเพื่อยืนยันว่าเด็กเกิดพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์นั้น ๆ ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

5. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยต่อปีการศึกษา ไม่น้อยกว่า 180 วัน สถานศึกษาจึงควรบริหารจัดการเวลาเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและสมดุล ผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินซ้ำของพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการประเมินสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมพัฒนาการรายด้านของเด็กแต่ละคนตามลำดับ

สถานศึกษาควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ รายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมของพัฒนาการรายด้าน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมิน

พัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้**ควรใช้ฐานนิยม (Mode) ไม่ควรนำค่าระดับคุณภาพของ** สภาพที่พึงประสงค์**มาหาค่าเฉลี่ย** ในกรณีมีฐานนิยมมากกว่า 1 ฐานนิยม คือ มีระดับคุณภาพซ้ำมากกว่า 1 ระดับคุณภาพ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละตัวบ่งชี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

6. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสมารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 12 ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

6.1 จุดมุ่งหมายการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

- 1) เพื่อให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 2) เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6.2 ข้อมูลในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

6.2.1 ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลามาเรียน บันทึกผลการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการเรียนรู้ บันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น และบันทึกผลพัฒนาการรายบุคคล และจัดทำสารนิทัศน์สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนาเด็ก

6.2.2 ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้ง 12 ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดประสบการณ์และคุณภาพของเด็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งแจ้งให้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็กให้เกิดการพัฒนาอย่างถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน

6.2.3 ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้ง 12 ข้อตามหลักสูตรเป็นรายสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในการยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

6.3 ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ สถานศึกษาสามารถเลือกลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับวิธีการรายงานและสอดคล้องกับการให้ระดับการประเมินพัฒนาการ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการรายงานและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับรายงานแต่ละฝ่ายลักษณะข้อมูลมีรูปแบบ ดังนี้

6.3.1 รายงานเป็นตัวเลข หรือคำที่เป็นตัวแทนระดับคุณภาพพัฒนาการของเด็กที่เกิดจากการประมวลผล สรุปตัดสินข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก ได้แก่

- ระดับผลการประเมินพัฒนาการมี 3 ระดับ คือ 3,2,1
- ผลการประเมินคุณภาพ “ดี” “พอใช้” และ “ควรส่งเสริม”

6.3.2 รายงานโดยใช้สถิติ เป็นการรายงานจากข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อความให้เป็นภาพ แผนภูมิหรือเส้นพัฒนาการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กว่าดีขึ้น หรือควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

6.3.3 รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรมหรือคุณภาพที่ครูผู้สอนสังเกตพบเพื่อรายงานให้ทราบว่า พ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบว่าเด็กมีความสามารถ มีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอย่างไร

6.4 เป้าหมายของการรายงาน

การดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย บุคลากรหลายฝ่ายมาร่วมมือประสานงานกันพัฒนาเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้มีพัฒนาการ ทักษะ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้รับ การรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน ดังตารางต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย	การใช้ข้อมูล
ผู้สอน	- วางแผนและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดประสบการณ์
ผู้บริหารสถานศึกษา	- ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา
พ่อ แม่ และผู้ปกครอง	- รับทราบผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการดูแล สุขอนามัย ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ หน่วยงานต้นสังกัด	- ยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา - นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและให้ความช่วยเหลือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัด

6.5 วิธีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ โดยบันทึกข้อมูลในแบบรายงานต่าง ๆ สามารถใช้อ้างอิง ตรวจสอบ และรับรองผลพัฒนาการของเด็ก เช่น แบบบันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวเด็ก แฟ้มสะสมงานของเด็กรายบุคคล นอกจากนี้การรายงานคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในระดับหน่วยงานอาจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในระดับหน่วยงานอาจใช้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยประจำปี จุลสารหรือวารสารของโรงเรียน หรืออาจมีการให้ข้อมูลกับผู้ปกครองในลักษณะการให้คำปรึกษาหรือทางการส่งจดหมายส่วนตัว ฯลฯ

ตัวอย่างที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี และกำหนดการประเมินจากการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมินพัฒนาการ	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	การจัดการประสบการณ์ เรียนรู้		หมายเหตุ
			หน่วยที่.....	หน่วยที่.....	
1.1.1 น้ำหนักและ ส่วนสูงตามเกณฑ์ของ กรมอนามัย	วัดส่วนสูง ชั่งน้ำหนัก และบันทึกการ เจริญเติบโต	✓			
1.2.1 รับประทาน อาหารที่มีประโยชน์ได้ หลายชนิดและดื่มน้ำ สะอาดได้ด้วยตนเอง	สังเกตการณ์รับประทาน อาหารว่าง อาหาร กลางวัน อาหารเสริม (นม) การดื่มน้ำ	✓	✓	✓	
1.2.2 ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลังจากการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมด้วยตนเอง	สังเกตการณ์ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลัง การใช้ห้องน้ำ ห้อง ส้วม	✓			
1.2.3 นอนพักผ่อนเป็น เวลา	สังเกตช่วงเวลาการนอน พักผ่อนกลางวัน	✓			
1.2.4 ออกกำลังกาย เป็นเวลา	สังเกตการณ์ออกกำลังกาย ช่วงเวลาต่าง ๆ	✓	✓		
1.3.1 เล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่าง ปลอดภัย	สังเกตการณ์เล่นและทำ กิจกรรมต่าง ๆ	✓	✓		

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมิน พัฒนาการ	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	การจัดการ		หมายเหตุ
			ประสบการณ์การเรียนรู้ หน่วยที่....	หน่วยที่....	
ด้านอารมณ์ จิตใจ					
มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข					
3.1.1 แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับ สถานการณ์อย่างเหมาะสม	สังเกตจากพฤติกรรม สี หน้า ท่าทาง ใน สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น	✓	✓		
3.2.1 กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่างเหมาะสม ตามสถานการณ์	สังเกตพฤติกรรมเด็กที่มี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นใน สถานการณ์ต่าง ๆ	✓	✓		
ด้านสังคม					
มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6.1.1 แต่งตัวด้วยตนเองได้ อย่างคล่องแคล่ว	สังเกตพฤติกรรมที่เด็ก สวมใส่เครื่องแต่งกาย	✓	✓		
6.1.2 รับประทานอาหาร ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	สังเกตการรับประทานอาหาร อาหารว่างอาหาร กลางวัน	✓			
6.1.3 ใช้และทำความสะอาด สะอาดหลังการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม ด้วยตนเอง	สังเกตเด็กปฏิบัติตนใน การใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้	✓			
6.2.1 เก็บของเล่นของใช้ เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วย ตนเอง	สังเกตเด็กเก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ เช่น รองเท้า แก้วน้ำ แปรง สีฟัน ผ้าเช็ดหน้า ที่ นอน ฯลฯ	✓	✓		
6.2.2 เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	สังเกตการณ์เข้าแถวใน กิจกรรมต่าง ๆ	✓	✓		

6.3.1 ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและพอเพียง ด้วยตนเอง	สังเกตการใช้สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ดูแล ของเล่นของใช้ในชั้น เรียน	✓		✓	
---	--	---	--	---	--

สภาพที่พึงประสงค์	วิธีการประเมิน พัฒนาการ	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	การจัดการประสบการณ์ การเรียนรู้		หมายเหตุ
			หน่วยที่....	หน่วยที่....	
ด้านสติปัญญา					
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย					
9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราว ต่อเนื่องได้	สังเกตการณ์เล่าเรื่องราว ต่าง ๆ	✓	✓		
9.1.2 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตา มองจุดเริ่มต้นและจุดจบ ของข้อความ	สังเกตจากการอ่านภาพ อ่านนิทาน อ่านป้าย สัญลักษณ์ การอ่าน หนังสือในสถานการณ์ ต่าง ๆ	✓	✓		
9.2.2 เขียนชื่อตนเองตาม แบบเขียนข้อความด้วยวิธีที่ คิดขึ้นเอง	การเขียนชื่อตนเอง เขียนตัวอักษร/คำ หรือ ข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้น เอง คำที่เขียน อาจ สลับที่ตัวอักษร		✓		

ตัวอย่างที่ 2 แบบบันทึกพฤติกรรม

เด็กหญิงจันทร์เจ้า (นามสมมติ) เกิดวันที่ 16 พฤษภาคม 2560 อายุ 3 ปี

ชื่อผู้สังเกต นางสาวน้ำหวาน (นามสมมติ)

1.2.1 รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	1.3.1 เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย	3.1.1 แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม	4.1.2 สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี	5.2.1 ช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
10/7/2565 ใช้ช้อนส้อมตักอาหารโดยไม่หกเลอะเทอะ	18/8/2565 นั่งชิงช้าและค่อย ๆ แกว่งพร้อมบอกให้เพื่อนออกไปอยู่ห่าง ๆ	23/6/2565 ยิ้มและร้องเพลง พร้อมทั้งโยกศีรษะ	28/7/2565 เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะไปรอบ ๆ ห้องโดยไม่ชนเพื่อน	16/6/2565 แบ่งสียืนให้เพื่อนใช้
5.3.1 แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์	6.1.1 แต่งตัวด้วยตัวเองได้อย่างคล่องแคล่ว	8.3.1 มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง	8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์	11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่ไปจากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
21/9/2565 เข้าไปโอบเพื่อนที่กำลังร้องไห้และพูดว่า “โอ้ ๆ ไม่ต้องร้องนะ”	15/7/2565 แต่งตัวเป็นเจ้าหญิงในมุมบทบาทสมมติ	31/8/2565 หยิบรองเท้าไปเก็บที่ชั้นวางรองเท้าของเด็กหญิงตามที่ตกลงกันไว้	6/9/2565 เป็นผู้นำแสดงท่าทางเคลื่อนไหวทางร่างกายโดยที่ครูต้องช่วยกระตุ้น	24/9/2565 ใช้สียืนตกแต่งแกนกระดาษทิชชูแตกต่างจากเพื่อน ๆ

จากตัวอย่างที่ 2 แบบบันทึกพฤติกรรมของเด็กหญิงจันทร์เจ้า พบว่า มีพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ ยกเว้นการปฏิบัติตนเป็นผู้นำผู้ตามได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ควรได้รับการช่วยเหลือ เนื่องจากแสดงพฤติกรรมต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์

ตัวอย่างที่ 3 การบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ

ตัวอย่าง แบบบันทึกรายวัน

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า (นามสมมติ) เกิดวันที่ 16 พฤษภาคม 2560 ชั้นอนุบาลปีที่ 1

ชื่อครูผู้สังเกต นางสาวน้ำหวาน (นามสมมติ) วันที่บันทึก 10 มิถุนายน 2565 เวลา 10.00 น.

สถานที่ : บ่อทราย

พฤติกรรม : น้องเล่นอยู่ในบ่อทรายเปียกกับเพื่อน ๆ โดยใช้อุปกรณ์ของเล่น ได้แก่ ช้อน ตักตวงทรายใส่ตะแกรงที่มีรู ตักทรายใส่ถังแล้วเททรายเป็นปราสาท จากนั้นก็ใช้แม่พิมพ์พลาสติกกรุปัสต์ว์ต่าง ๆ เช่น กุ้ง และหอยวางสลับกันไว้รอบ ๆ ปราสาท ตักทรายใส่ขวดน้ำพลาสติก ปิดฝา เขย่าโดยเอามาเขย่าใกล้ ๆ หูพร้อมหันไปบอกน้องมะปรางว่า “มีเสียงดังด้วยนะ” “ลองฟังดู” จากนั้นก็ยื่นขวดน้ำพลาสติกที่ใส่ทรายให้น้องมะปรางลองเขย่าดู น้องมะปรางพูดว่า “จริงด้วย มีเสียง” แล้วน้องจันทร์เจ้าก็เททรายออก ตักทรายเข้าไปอีก แล้วเขย่า เททรายออก ตักทรายเข้าไป ทดลองเขย่าซ้ำไปมาหลายครั้ง น้องมะปรางทำเช่นเดียวกันกับน้องจันทร์เจ้า แต่ใส่ทรายเข้าไปเกือบเต็มขวด น้องจันทร์เจ้าพูดว่า “อย่าใส่ทรายเยอะนะเขย่าไม่ได้” “ทรายเปียกติดอยู่ในขวดเทออกไม่หมด” “ต้องเคาะเอาทรายออกก่อน”

ความคิดเห็นของผู้สอน : จากการเล่นทราย น้องจันทร์เจ้าได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ได้ค้นพบข้อเท็จจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ คือ การเล่นทราย ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน (1.3.1 เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย) ได้สัมผัสทราย และใช้มือในการหยิบจับอุปกรณ์บอกได้ว่าทรายกระทบวัตถุต่าง ๆ จะเกิดเสียงแตกต่างกัน (10.1.1 บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส) ได้ใช้ภาษาจากการสนทนา การพูดกับผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทรายเปียก ทรายแห้ง แสดงความคิดริเริ่มในการเล่น โดยใช้ทรายใส่ขวดแล้วเขย่าเพื่อให้เกิดเสียง และแก้ปัญหาการเล่นได้ (10.3.2 ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา)

จากตัวอย่างที่ 3 แบบบันทึกพฤติกรรม พบว่า เด็กหญิงจันทร์เจ้าเล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยได้จากการสัมผัสทราย และใช้มือหยิบจับอุปกรณ์บอกได้ว่าทรายเมื่อกระทบวัตถุต่าง ๆ จะเกิดเสียงแตกต่างกัน บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส โดยสนทนา การพูดกับผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทรายเปียก ทรายแห้ง และสามารถระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา การแสดงความคิดริเริ่มในการเล่นโดยใช้ทรายใส่ขวดแล้วเขย่าเพื่อให้เกิดเสียง แก้ปัญหาการเล่นได้

ตัวอย่างที่ 4 แบบสำรวจรายการ

ชื่อ ด.ช./ด.ญ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมของเด็ก

พัฒนาการ	พฤติกรรมเด็ก	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		สรุป
		ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	
ด้านร่างกาย	1.2.2 ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลังใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเองทุกครั้ง		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	1.2.3 นอนพักผ่อน เป็นเวลา	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
	1.3.1 เล่น ทำ กิจกรรมและปฏิบัติต่อ ผู้อื่นอย่างปลอดภัย	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
ด้านอารมณ์ และจิตใจ	3.1.1 แสดงความรู้สึก ได้ตามสถานการณ์ อย่างเหมาะสม		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	3.2.1 กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่าง เหมาะสมตาม สถานการณ์	✓			✓			ยังสรุป ไม่ได้
ด้าน สติปัญญา	10.1.3 จำแนกจัดกลุ่ม สิ่งต่าง ๆ โดยใช้ ลักษณะตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป			✓		✓		ยังสรุป ไม่ได้
	12.1.2 กระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรม ตั้งแต่ต้นจนจบ				✓		✓	ปฏิบัติ

จากตัวอย่างที่ 4 แบบสำรวจรายการเด็กชาย/เด็กหญิง...ด้านร่างกายพบว่า มีพฤติกรรมล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากการใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเองทุกครั้งนอนพักผ่อนเป็นเวลา และเล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ด้านอารมณ์ จิตใจ พบว่า แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสม และด้านสติปัญญา พบว่า กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสแสดงออก และจำแนกจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ เพิ่มมากขึ้นจึงประเมินพฤติกรรมการแสดงออกและการจำแนกอีกครั้งก่อนสรุปผลการประเมิน

ตัวอย่างที่ 5 แบบบันทึกการสนทนา

ชื่อ-สกุล เด็กหญิงไก่อ สมบูรณ์ดี ชั้น อนุบาล 1 อายุ 3 ปี

ภาคเรียนที่..1.../...2565....

กิจกรรม การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ตอนเช้า

วัน เดือน ปี	คำพูดของเด็ก	ความคิดเห็นผู้สอน
12 มิถุนายน 2565	วันหยุดหนูช่วยคุณแม่ล้างจาน	น้องไก่อเล่าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ (3.2.1)
13 กรกฎาคม 2565	คุณพ่อสอนหนูปั่นจักรยาน หนูปั่นได้แล้ว	
30 กรกฎาคม 2565	หนูขอให้คุณยาย คุณยายหนูไม่สบายต้องไปหาหมอ	ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่ฟังได้ (9.1.1)
15 สิงหาคม 2565	เลิกเรียนคุณแม่จะพาหนูไปซื้อเค้กวันเกิด หนูชอบกินเค้กช็อกโกแลต	
13 กันยายน 2565	เมื่อวานนี้ฝนตก ที่บ้านหนูไปดับ ต้นไม้หักด้วยเพราะลมแรง	มีความคิดรวบยอด เรื่อง “วันนี้และเมื่อวาน” และบอกสิ่งที่ทำในอนาคตได้ (10.2.1)
26 กันยายน 2565	ปิดเทอมคุณแม่จะพาหนูไปเที่ยวทะเล หนูจะไปเล่นน้ำทะเลกับน้องและเก็บเปลือกหอยด้วย	

จากตัวอย่างที่ 5 แบบบันทึกการสนทนาของเด็กหญิงไก่อ สมบูรณ์ดี พบว่า มีพฤติกรรมฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงเรื่องที่ฟังได้ กล่าวพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ และมีความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดเรื่องวันนี้ เมื่อวาน และบอกสิ่งที่ทำในอนาคตได้

ตัวอย่างที่ 6 แบบสัมภาษณ์

เด็กหญิง "น้องครีม" (นามสมมติ)

วัตถุประสงค์ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน

- ผู้สัมภาษณ์ : น้องครีมคะ วันนี้หนูแต่งตัวเหมือนหรือไม่เหมือนกับเพื่อนคนไหนบ้างคะ
- ผู้ถูกสัมภาษณ์ : วันนี้หนูใส่เสื้อกีฬาสีแดงเหมือนน้องเนยคะ แต่ได้ใส่สีฟ้า ไม่เหมือนกัน
- ผู้สัมภาษณ์ : แล้วหนูกับเนยมีอะไรที่ไม่เหมือนกัน
- ผู้ถูกสัมภาษณ์ : เนยมีผิวสีดำน่ากว่าหนู อ้วนกว่า และผมสั้นกว่าคะ
- ผู้สัมภาษณ์ : หนูเคยเล่นกับน้องเนยไหมคะ เล่นอะไรกัน
- ผู้สัมภาษณ์ : เล่นกันบ่อย ๆ คะ เล่นเป็นครูกับนักเรียน หนูเป็นนักเรียน บางทีก็เป็นครูคะ

จากตัวอย่างที่ 6 แบบสัมภาษณ์ของน้องครีม พบว่า น้องยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคลระหว่างตัวเองกับเพื่อน ๆ ได้เข้าใจว่าแต่ละคนมีสิ่งที่แตกต่างกัน และมีสิ่งที่เหมือนกัน และเล่นร่วมกันกับเพื่อนที่แตกต่างจากตัวเองได้ (8.1.1)

ผู้บันทึก นางสาวแก้วใจ (นามสมมติ)

ตัวอย่างที่ 7 การสรุปผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา จำแนกตามตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์
ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 (3-4 ปี)

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 25.....

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

เลข ที่	ชื่อ สกุล	ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด								ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้									
		9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจน จบและสนทนา โต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง				9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราว อย่างต่อเนื่อง				สรุป ป ตบ ช.	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์คำด้วยการชี้				9.2.2 เขียนชื่อของตนเอง ตามแบบๆ				สรุป ตบช. .
		ครั้ง ที่ 1	ครั้ง ที่ 2	ครั้ง ที่ 3	สรุป ป	ครั้ง ที่ 1	ครั้ง ที่ 2	ครั้ง ที่ 3	สรุป ป		ครั้ง ที่ 1	ครั้ง ที่ 2	ครั้ง ที่ 3	สรุป ป					
1	ด.ช. ไก่อ๊	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			

จากตัวอย่างที่ 7 สรุปผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาจำแนกตามตัวบ่งชี้ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 (5-6 ปี) **ตัวบ่งชี้ที่ 9.1** มีความสามารถในการคิดรวบยอด มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 โดยมีสภาพที่พึงประสงค์ 9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟังมีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 ส่วน 9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 เช่นกัน สำหรับ **ตัวบ่งชี้ที่ 9.2** อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 โดยมีสภาพที่พึงประสงค์ 9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์คำด้วยการชี้ หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 ส่วน 9.2.2 เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 8 การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญา จำแนกตามมาตรฐาน
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 (3-4 ปี)
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 25.....

เด็กชาย 'ไก่อ' (นามสมมติ).....

พัฒนาการ ผลการประเมิน	ภาคเรียนที่ 1			สรุป พัฒนาการ
	3	2	1	
ด้านสติปัญญา				2
มฐ.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย				2
9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ		✓		
9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้		✓		
มฐ. 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้				2
10.1. มีความสามารถในการคิดรวบยอด	✓			
10.2. มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล		✓		
10.3. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ		✓		
มฐ. 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์				2
11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์		✓		
11.2. แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	✓			
มฐ. 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการ แสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย				3
12.1. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	✓			
12.2. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	✓			

จากตัวอย่างที่ 8 สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญาของเด็กชายไก่อ ในภาพรวม
มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 เมื่อจำแนกตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษา
สื่อสารได้เหมาะสมกับวัย อยู่ในระดับ 2 สำหรับ มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานใน
การเรียนรู้ มีคุณภาพอยู่ในระดับ 2 ส่วน มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพอยู่
ในระดับ 2 (มีฐานนิยม 2 ฐาน โดยตัวบ่งชี้ที่ 11.1 ได้ระดับคุณภาพ 2 และตัวบ่งชี้ที่ 11.2 ได้ระดับ
คุณภาพ 3 เนื่องจากเด็กกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 สถานศึกษาจึงสรุปผลการประเมินให้ในระดับ 2 เพื่อนำ
ข้อมูลไปใช้

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก การบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย จึงประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 และมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาโดยรวมให้ความเห็นชอบ กำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กทุกช่วงอายุ

3. คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้แก่ ผู้สอน พี่เลี้ยง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุณสมบัติของบุคลากร เช่น

- มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาล/การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค
- มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย
- พูดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้
- มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด
- มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก
- มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่างๆอย่างมีเหตุผลด้วยความเป็นธรรม
- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

4. ส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติการรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

5. ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

6. สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

7. จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบและมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
8. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
9. นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างมีระบบ
10. กำกับ ติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในระดับปฐมวัยในสถานศึกษาและนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก
11. กำกับติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคมและให้มีความทันสมัย

2. ผู้สอนปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

- ทำหน้าที่วางแผน จัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ
- จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงานและเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- ประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นด้วยตัวเด็กเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด เพื่อพัฒนาเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน ในชีวิตประจำวันในการแสวงหาคำตอบ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล
- จัดประสบการณ์กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง
- จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สร้างเสริมให้เด็กปฏิบัติผ่านการเล่นได้เต็มศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน

- สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้กิจวัตรประจำวันและ กิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

- จัดกิจกรรมการเล่น ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

- ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

- จัดการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ เด็กเต็มศักยภาพและการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ

3) บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

- สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

- ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

- ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก

- ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี

- จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล

- ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมี มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4) บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

- นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

- ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในหลักสูตร / กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู

- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์และทันสมัยทันเหตุการณ์ใน ยุคของข้อมูลข่าวสาร

3. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยและพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรสื่อสารตลอดเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นเพื่อนำไปกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอน

2. ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ โดยเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กต่อเนื่องและมีความหมายต่อเด็ก
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ชุมชน/ท้องถิ่น

ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารของสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา
สมาคม / ชมรมผู้ปกครอง
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา
3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เด็กได้เรียนรู้
มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

4. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

5. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

6. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความสำคัญมากในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้สอนให้สามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกแบบพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัด

สภาพแวดล้อมในและนอกห้องเรียน การจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินพัฒนาการโดยมีมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเด็กสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรปฐมวัย ดังนี้

1. สำรวจและประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยและนำข้อมูลมาจัดทำแผนการพัฒนาตนเองทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว
2. พัฒนาบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิค วิธีการจัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่นๆ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม PLC เป็นต้น
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีภูมิความรู้โดยการจัดหาเอกสารด้านหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
4. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฐมวัยมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปรึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ครูเข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนเองในการนำหลักสูตรไปสู่ปฏิบัติส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการเชื่อมต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 มีความทรงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดหาและจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดงบประมาณส่งเสริมกิจกรรม การเรียนรู้/โครงการ การทัศนศึกษานอกสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับปฐมวัยและการนิเทศ กำกับ ติดตาม
2. จัดหา จัดซื้อสื่อวัสดุอุปกรณ์ เพื่อจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จัดซื้อและจัดหาสื่อของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามมุมประสบการณ์ต่างๆ การพัฒนาสนามเด็กเล่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดเตรียมของใช้ส่วนตัวให้แก่เด็กตามความจำเป็น เพื่อการดูแลอนามัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆของเด็กได้อย่างสะดวกและปลอดภัย
3. กำกับติดตามการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาเด็กทุกช่วงวัย ระดมทรัพยากรในการจัดหาครูที่มีคุณวุฒิ

หรือประสบการณ์ด้านการศึกษาปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

การนิเทศ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ

การนิเทศ กำกับ ติดตามการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1)ประชุมผู้บริหารและครูปฐมวัย เพื่อร่วมกันกำหนดความต้องการและช่วงเวลาในการจัดทำปฏิทินการนิเทศ หรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2)สร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3)ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามแผนการนิเทศและนำผลการนิเทศมาวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาบุคลากรปฐมวัยตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง

4)นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพและหลักสูตร การปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

1.การประเมินก่อนนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ เป็นการประเมินกระบวนการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับเดิม ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการสอบถามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษา

2. การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขเอกสารหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และมีคุณภาพ

3. การประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ด้านบุคลากรมีจำนวนพอเพียงหรือไม่ มีลักษณะพร้อมที่จะจัดประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์มีพอเพียงหรือไม่ เพื่อการจัดการพัฒนาหรือการจัดซื้อจัดหาให้ทันต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประเมินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบรายการ หรือการสอบถาม

2.การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นระยะๆเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ประเด็นการประเมิน ได้แก่ วางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมและบุคลากร การนิเทศการฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมและพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การเลือกและสื่อสารการจัดการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ ความรู้ความสามารถของครูและบุคลากร และประเด็นประเมินเกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรระหว่างการใช้วิธีการนิเทศติดตาม การสอบถาม การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกต

1.การประเมินหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบหลังจากดำเนินการใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และสรุปผลภาพรวมของหลักสูตรที่จัดทำว่าบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงใด ต้องมีการปรับปรุงหรือหรือพัฒนาส่วนใดบ้างปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างไร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร และการเชื่อมต่อของการศึกษา ประเมินโดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการ การศึกษาเอกสาร การสอบถาม หรือการสนทนากลุ่ม

ตัวอย่างแบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ก่อน/หลังการนำหลักสูตรไปใช้ในตัวอย่างที่ 1 และ 2 สถานศึกษาสามารถปรับแบบรายการ ประเด็นการตรวจสอบและระดับคุณภาพ ไปปรับใช้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของสถานศึกษา

ตัวอย่างที่ 1

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สังกัด.....เขต.....

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนนำหลักสูตรไปใช้และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษาทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นต้น

กรณีสถานศึกษามีความต้องการในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยใช้วิธีการในการรวบรวมความคิดเห็นด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น การประชุมสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ ☐ชาย ☐หญิง

2. อายุ ☐20 – 40ปี ☐1 – 50 ปี 51☐60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. สถานะ/ตำแหน่งหน้าที่

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครูปฐมวัย

☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ

☐ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา

☐ ผู้แทนผู้ปกครอง

☐ ผู้แทนชุมชน

☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยก่อนนำไปใช้

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่อง ใช่/ไม่ใช่ และบันทึกความเห็นในข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1	ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 1.1 แสดงแนวคิดและความเชื่อในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ชัดเจนครบถ้วน 1.2 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 1.3 มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 1.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาการศึกษา			
2	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย 2.1 มีความชัดเจนและสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 2.2 แสดงความคาดหวังและวิธีการพัฒนาเด็กปฐมวัยในอนาคตได้ชัดเจน 2.3 แสดงถึงจุดเน้น อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ที่ต้องการของสถานศึกษา 2.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด 2.5 มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการใน เชิงปริมาณหรือคุณภาพ			
3	จุดหมาย 3.1 มีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 3.2 มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 3.3 มีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติตามจุดหมายที่กำหนดในหลักสูตร			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
4	มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4.1 นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสภาพที่พึงประสงค์ มากำหนดให้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ครบถ้วน 4.2 นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสภาพที่พึงประสงค์มาจัดแบ่งกลุ่มอายุเด็กและระดับชั้นเรียนได้ชัดเจน ครบถ้วน			
5	การจัดเวลาเรียน 5.1 มีการกำหนดเวลาเรียนต่อ 1 ปีการศึกษาไม่น้อยกว่า 180 วัน 5.2 มีการกำหนดเวลาเรียนแต่ละวันไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง 5.3 มีการกำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก			
6	สาระการเรียนรู้รายปี 6.1 มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ ในแต่ละช่วงวัย 6.2 มีการกำหนดครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 6.3 มีการจัดแบ่งสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับช่วงเวลาในการจัดหน่วยประสบการณ์			
7	การจัดประสบการณ์ 7.1 มีกำหนดการจัดประสบการณ์โดยใช้หลักการบูรณาการผ่านการเล่นที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก 7.2 มีรูปแบบการจัดประสบการณ์สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย 7.3 มีกำหนดการจัดประสบการณ์แต่ละช่วงอายุที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก 7.4 มีกำหนดการจัดประสบการณ์เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
	7.5 มีกำหนดการจัดประสบการณ์เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 7.6 มีกำหนดการจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและการปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาและเศรษฐกิจพอเพียง 7.7 มีกำหนดการจัดประสบการณ์ส่งเสริมการพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี มีวินัย และมีความเป็นไทย			
8	การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ 8.1 ระบุแนวการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 8.2 มีสื่อที่หลากหลาย เหมาะสมและเพียงพอ 8.3 มีแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานที่ส่งเสริมพัฒนาการและการและการเรียนรู้ของเด็ก			
9	การประเมินพัฒนาการ 9.1 มีการประเมินพัฒนาการเด็กควบคุมมาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ 9.2 มีการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง			
10	การบริหารจัดการหลักสูตร 10.1 มีความพร้อมด้าน ครู บุคลากร และข้อมูลสารสนเทศ 10.2 มีงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ 10.3 มีการวางแผนการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา (ก่อน-ระหว่าง-หลังการใช้) 10.4 มีแผนการนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติ			

ที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
11	การเชื่อมต่อของการศึกษา 11.1 ผู้บริหารมีการวางแผนและสร้างความเข้าใจแก่ผู้สอนปฐมวัย ผู้สอนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้อง พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในการสร้างรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับ 11.2 ครูผู้สอนปฐมวัยและประถมศึกษา มีการแลกเปลี่ยนและกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน 11.3 มีแนวทางการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของครูผู้สอนร่วมกันด้วยวิธีการหลายหลาย 11.4 มีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยรายบุคคลส่งต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อการวางแผนพัฒนาเด็กร่วมกัน			

ข้อเสนอแนะ อื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ

(.....)

วันเดือนปี.....

ตัวอย่างที่ 2

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยหลังการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สังกัด.....เขต.....

คำชี้แจง

แบบตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหลังการนำหลักสูตรไปใช้และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษา ทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา / คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชน เป็นต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
๒. อายุ ☐ 20-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 41-60 ปี ☐ มากกว่า 60 ปี
๓. สถานะ / ตำแหน่งหน้าที่
- ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา ☐ ครูปฐมวัย ☐ ผู้ปกครอง
- ☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

โปรดทำเครื่องหมาย / ตามระดับคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ระดับคุณภาพ 3 ดี หมายถึง สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้ครบถ้วนและเหมาะสม

ระดับคุณภาพ 2 พอใช้ หมายถึง สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้แต่บางประเด็นควรปรับปรุง

ระดับคุณภาพ 1 ปรับปรุง หมายถึง ไม่สามารถนำไปใช้ได้เป็นส่วนใหญ่ ต้องปรับปรุงแก้ไข

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		3	2	1	
1	ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 1.1 แนวคิดและความเชื่อของปรัชญาการศึกษา ปฐมวัย ชัดเจน ครบถ้วน 1.2 ส่งเสริมพัฒนาเด็กตามเป้าหมายหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560				

2	วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย 2.1 บรรลุผลปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของ สถานศึกษา 2.2 บรรลุผลตามความคาดหวังในอนาคตได้ชัดเจน 2.3 สอดคล้องจุดเน้น อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ที่ ต้องการของสถานศึกษา 2.4 บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ				
3	จุดหมาย 3.1 มีความสอดคล้องและครอบคลุมจุดหมาย ของ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 3.2 มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ การศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 3.3 นำไปสู่การปฏิบัติตามจุดหมายที่กำหนดใน หลักสูตรได้				
4	มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4.1 นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และ สภาพที่พึงประสงค์ไปใช้ได้ครบถ้วน 4.2 นำมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และ สภาพที่พึงประสงค์ไปใช้กับเด็กทุกกลุ่มอายุและ ระดับชั้นเรียนได้ครบถ้วน				
ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		3	2	1	
5	การจัดเวลาเรียน 5.1 กำหนดเวลาเรียนต่อ 1 ปี การศึกษาได้ ความ เหมาะสม 5.2 กำหนดเวลาเรียนแต่ละวันมีความเหมาะสม 5.3 กำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมประจำวันมี ความเหมาะสม				

6	สาระการเรียนรู้รายปี 6.1 มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในแต่ละช่วงวัย 6.2 มีความครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 6.3 มีการจัดแบ่งสาระการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับหน่วยประสบการณ์				
7.	การจัดประสบการณ์ 7.1 ใช้หลักการบูรณาการผ่านการเล่นที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก 7.2 มีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย 7.3 มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก 7.4 เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 7.5 เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 7.6 ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตและการปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7.7 ส่งเสริมการพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี มีวินัยและมีความเป็นไทย				
8	การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ 8.1 มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 8.2 มีสื่อที่หลากหลายเหมาะสม เพียงพอ 8.3 มีแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษาเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม				

ที่	รายการ	ระดับคุณภาพ			ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา
		3	2	1	
9	การประเมินพัฒนาการ 9.1 มีการประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุม มาตรฐานคุณลักษณะพึงประสงค์ 9.2 มีการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง 9.3 มีร่องรอยการประเมินพัฒนาการเด็ก 9.4 มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการแก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
10	การบริหารจัดการหลักสูตร 10.1 มีความพร้อมด้าน ครู บุคลากร และข้อมูล สารสนเทศ 10.2 มีงบประมาณและทรัพยากรเพียงพอ 10.3 มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 10.4 มีการนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปปฏิบัติ				
11	การเชื่อมต่อของการศึกษา 11.1 ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในการสร้างรอย เชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับ 11.2 ครูผู้สอนปฐมวัยและประถมศึกษา มีการ แลกเปลี่ยนและการทำงานร่วมกัน 11.3 มีการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมใน การเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ของครูผู้สอนร่วมกัน ด้วยวิธีการหลากหลาย 11.4 มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้และหรือกิจกรรม สัมพันธ์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสอง ระดับ				

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

 ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ

(.....)

ตำแหน่ง.....

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกคนเข้าใจพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กสามารถสร้างหลักสูตร ที่เชื่อมต่อกับระดับการศึกษาและจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนเพื่อให้เด็กทุกคนสามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัยบุคคลากรทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครองและบุคคลากรทางการศึกษาอื่นๆทั้งระบบ ผู้สอนระดับปฐมวัยกับผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงในช่วงรอยเชื่อมต่อได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหลักสูตรที่กำหนดไว้

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การสร้างความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรประสานงานและเรียนรู้ลักษณะการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และควรดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเชื่อมต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1.1 จัดประชุมสร้างความเข้าใจให้ผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อร่วมกัน
สร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อของการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง
ทักษะทางพื้นฐานทางภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ดังนี้

1.1.1 ด้านทักษะพื้นฐานทางภาษา ตัวอย่างการวิเคราะห์การเชื่อมโยง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ สภาพที่พึงประสงค์ 9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง 9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่อง 9.2 อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้ ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 อ่าน เขียน ภาพและสัญลักษณ์ได้ สภาพที่พึงประสงค์ 9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ 9.2.2 เขียนชื่อของตนเองตามแบบเขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และคิดความ เพื่อนำไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ตัวชี้วัดชั้นปี ป.1 1.อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจองและข้อความสั้นๆ 2.บอกความหมายของคำและข้อความที่อ่าน 3.ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 4.เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน 5.คาดคะเนจากเรื่องที่อ่าน 6.อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน 7.บอกความหมายของเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน 8.มีมารยาทในการอ่าน สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงาน ข้อมูลสารสนเทศ และ รายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดชั้นปี ป.1 1.คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด 2.เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่ายๆ 3.มีมารยาทในการเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ตัวชี้วัดชั้นปี ป.1

	1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งง่ายๆและปฏิบัติตาม 2. ตอบคำถามและเล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง 3. พุดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู 4. พุดสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ 5. มีมารยาทในการฟังการดูและการพุด
--	---

1.1.2 ด้านทักษะคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างการวิเคราะห์การเชื่อมโยง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6ปี)	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	
	กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด สภาพที่พึงประสงค์ 10.1.1 บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส 10.1.2 จับคู่และเปรียบเทียบ ความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป 10.1.3 จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ 10.1.4 เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล สภาพที่พึงประสงค์ 10.2.1 อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและ	สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค 2.2 ป.1/1 จำแนกรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม วงกลม วงรี ทรงกลม ทรงกรวย และกรวย มาตรฐาน ค 1.1 ป.1/3 เรียงลำดับจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0 ตั้งแต่ 3 ถึง 5 จำนวน	สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาตรฐาน ว 1.1 ตัวชี้วัดชั้นปี ป.1/1 ระบุชื่อพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจ ป.1/2 บอกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในบริเวณที่พืชและสัตว์อาศัยอยู่ในบริเวณที่สำรวจ มาตรฐาน ว 2.1 ป.1/2 ระบุชนิดของวัสดุ และจัดกลุ่มวัสดุตามสมบัติที่สังเกตได้ มาตรฐาน ว 3.1 ป.1/2 อธิบายสาเหตุที่มองไม่เห็นดาวส่วนใหญ่ในเวลากลางวันจากหลักฐานเชิงประจักษ์ มาตรฐาน ว 8.2 ป.1/1 แก้ปัญหาอย่างง่ายโดยใช้การลองผิดลองถูกการเปรียบเทียบ ป.1/2 แสดงลำดับขั้นตอนการ

ผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ สภาพที่พึงประสงค์ 10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น 10.3.2 ระบุปัญหา สร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหา		ทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างง่าย โดยใช้ภาพ สัญลักษณ์ หรือข้อความ
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ 12.1.2 กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ 12.2.1 ค้นหาตอบข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการหลากหลายด้วยตนเอง	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 • แสดงความกระตือรือร้น สนใจที่จะเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาตามที่กำหนดให้หรือตามความสนใจ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น • ตระหนักถึงประโยชน์ของการใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำโครงการหรือชิ้นงานที่กำหนดให้หรือตามความสนใจ	

จากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ. ศ. 2560) จะเห็นได้ว่ามาตรฐาน ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเมื่อจบการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในด้านทักษะพื้นฐานทางภาษา การคิด การเรียนรู้ มฐ.9 - มฐ.11 ทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

1.2 จัดเตรียมเอกสารหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ ของระดับการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาไว้ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อของการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.3 จัดกิจกรรมการสร้างตระหนักถึงความสำคัญของรอยเชื่อมต่อให้ผู้สอนทั้ง 2 ระดับโดยแลกเปลี่ยนวิธีสอนสะท้อนสภาพปัญหาความต้องการและแนวทางการแก้ไขเพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้พร้อมสำหรับการเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.4 จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อของรัฐทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.5 แฉ่งกิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ เช่น กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดประชุมเพื่อปฐมนิเทศ หัวข้อสำคัญในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครอง เช่น จิตวิทยาและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ทางภาษาและการรู้หนังสือในระดับปฐมวัย การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างไร เป็นต้น

2.ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนระดับปฐมวัยควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 จัดระบบข้อมูล สารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ส่งต่อให้ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาและทำความเข้าใจเด็กรายบุคคล ซึ่งจะช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ได้ดีขึ้น

2.2 สร้างความเข้าใจร่วมกับเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เช่น การเยี่ยมห้องเรียน การสำรวจอาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องปฏิบัติต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เช่น จัดกิจกรรมบทบาทสมมติในการนั่งเก้าอี้ ผูกการจัดเก็บกระเป๋า โต๊ะ-เก้าอี้ และอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว และจำลองสถานการณ์การเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

3.ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยผู้สอนระดับประถมศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักกับผู้สอน และห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีพื้นที่สำหรับเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ เช่น ชั้นวางหนังสือ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 วางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับระดับปฐมวัยควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เข้าเรียน ประมาณ 2-4 สัปดาห์ โดยร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนซึ่งจะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและสามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.4 ศึกษาข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างเหมาะสม หากพบเด็กมีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือมีลักษณะเฉพาะ ควรจัดกิจกรรมช่วยเหลือ หรือส่งเสริมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

3.5 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนโดยจัดทำจุลสาร แผ่นพับ หรือใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Group Line เป็นต้น

4. พ่อแม่ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ่อแม่ ผู้ปกครองควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของศึกษาทั้งสองระดับ

4.2 จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

4.3 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

4.4 จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่นนิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนา พูดคุยซักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ

4.5 ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลานเพื่อช่วยให้บุตรหลานของตนปรับตัวได้ดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยตามหลักสูตรปฐมวัย พ. ศ. 2560 เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมเรียนรู้กิจวัตรประจำวันในระดับปฐมวัยมีความยืดหยุ่น เน้นการช่วยเหลือตัวเองและส่งเสริมทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น เด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละพัฒนาการตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 5-6 ปีตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร อย่างไรก็ตามเด็กปฐมวัยมักถูกคาดหวังว่าจะต้องมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ทางวิชาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ การช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถ ความเข้าใจ และการแสดงพฤติกรรมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การเรียนรู้ที่ผ่านประสบการณ์สำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังกล่าว จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะนำไปสู่ความพร้อมในการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ที่มีลักษณะอย่างเป็นทางการของระดับประถมศึกษาได้ดี และมีทักษะจำเป็นสำหรับความพร้อมในการเรียนรู้สำหรับเด็กชั้นปฐมวัยศึกษากับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ ดังนี้

1. **ทักษะการช่วยเหลือตนเอง** เด็กสามารถใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง แต่งกายได้เองเก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นเสร็จและช่วยทำความสะอาด ร้องขอให้ช่วยเมื่อจำเป็น

2. **ทักษะการใช้กล้ามเนื้อใหญ่** เด็กสามารถวิ่งได้อย่างราบรื่น วิ่งก้าวกระโดดได้ กระโดดด้วยสองขา พ้นจากพื้น ถีบจักรยาน ขว้าง กระดอนลูกบอลได้ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนามได้

3. **ทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก** เด็กสามารถใช้มือประสานสัมพันธ์กับตาและหยิบจับอุปกรณ์วาดภาพและเขียน วาดภาพคนมีแขน ขา และส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตัดตามรอยเส้นและรูปร่างต่างๆเขียนตามแบบอย่างไร

4. **ทักษะภาษาและการรู้หนังสือ** เป็นทักษะกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิด และมีการพัฒนาต่อเนื่องไปตลอดทุกช่วงวัย เป็นทักษะจำเป็นที่เด็กสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ฟังและปฏิบัติตามคำชี้แจงง่ายๆ ฟังเรื่องราวและคำคล้องจองต่างๆ อย่างสนใจ เข้าร่วมฟัง และสนทนาอภิปรายในเรื่องต่างๆ ผลัดกันพูดโต้ตอบเล่าเรื่องและทบทวนเรื่องราวหรือประสบการณ์ต่างๆ ตามลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องจากหนังสือภาพอย่างเป็นเหตุเป็นผล อ่านหรือจดจำคำบางคำที่มีความหมายต่อตนเอง เขียนชื่อของตนเองได้ เขียนคำที่มีความหมายต่อตนเอง โดยประดิษฐ์ทำด้วยตนเอง(invented spelling) มีความคิดรวบยอดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและความหมายของภาษาเขียนที่ปรากฏตามสื่อ สิ่งพิมพ์รูปแบบต่างๆ(Concepts of prints)

5. **ทักษะการคิด** เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดและให้เหตุผลได้ จดจำภาพและวัตถุที่เหมือนและต่างกันโดยใช้คำใหม่ๆ ในการแสดงความคิด ความรู้สึก ถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เปรียบเทียบจำนวนของวัตถุ 2 กลุ่มโดยใช้คำ “มากกว่า” “น้อยกว่า” “เท่ากับ” อธิบายเหตุการณ์/เวลาตามลำดับอย่างถูกต้อง เชื่อมโยงเวลากับกิจวัตรประจำวัน

6. **ทักษะทางสังคมและอารมณ์** เช่น ปรับตัวตามสถานการณ์ ใช้คำพูดเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งนั่งได้นาน 5 ถึง 10 นาทีเพื่อฟังเรื่องราวหรือทำกิจกรรมทำงานจนเสร็จร่วมมือกับคนอื่นแล้วผลัดกันเล่นควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อกังวลหรือตื่นเต้น หยุดเล่นและทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำได้ภูมิใจในความสำเร็จของตนเองด้วยเหตุผลดังกล่าว และผู้เกี่ยวข้องกับผู้ปฐมวัยเข้าใจความแตกต่างของการเรียนรู้ระหว่างเด็กปฐมวัยกับเด็กประถมศึกษาแล้ว ทุกฝ่ายจะสามารถร่วมกันพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงที่จะเน้นเฉพาะทักษะอ่านเขียนเรียนเลขและเรียนรู้แบบท่องจำให้กับเด็ก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จทางวิชาการของเด็กในอนาคตหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลทุกด้านมากกว่าการเน้นทักษะการอ่านเขียนเรียนเลข การปรับตัวของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อระหว่างชั้นเรียนอนุบาล และประถมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต้องได้รับการสนับสนุนจาก

ผู้บริหารสถานศึกษา และการช่วยเหลือที่เหมาะสมจากครูพ่อแม่ ผู้ปกครองตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกล่าวโดยสรุป ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องจึงควรทำความเข้าใจลักษณะการจัดการศึกษาของทั้งสองระดับ เพื่อช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวในช่วงระยะของรอยเชื่อมต่อระหว่างระดับปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และประสบการณ์สำคัญ ที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม พัฒนาพื้นฐานความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์และสมดุลในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมต่อของการศึกษาทั้งสองระดับ ตลอดจนทำงานแบบร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องเชื่อมต่อกันทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวต่อเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างเหมาะสมและได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่องทุกด้าน ตามเป้าหมายของหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 1560 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ภาคผนวก

